

Gmina Krośnice

Załącznik Nr 1
do Uchwały XVIII/77/2011
Rady Gminy Krośnice z dnia 30.12.2011 r.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krośnice na lata 2011-2015

Listopad 2011 rok

SPIS TREŚCI

Wstęp	str.4
I. Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	str.7
1. Podstawa opracowania	str. 7
2. Podstawy prawne.....	str. 8
3. Spójność celów Strategii z programami krajowymi i wspólnotowymi.....	str. 9
4. Wykorzystane materiały, dokumentacje	str.12
II. Charakterystyka przestrzenno – demograficzna i gospodarcza gminy Krośnice.....	str.13
1. Historia i położenie gminy	str.13
2. Charakterystyka środowiska naturalnego i użytkowania gruntów rolnych.....	str.15
2.1. Pomniki przyrody	str.16
2.2. Stawy	str.16
3.3. Czystość środowiska	str.17
3. Zasoby mieszkaniowe.....	str.18
4. Gospodarka wodno – ściekowa oraz sieci – gazowa i elektryczna	str.19
4.1. Sieć wodociągowa	str.19
4.2. Sieć kanalizacyjna	str.19
4.3. Zaopatrzenie w energię ciepłą	str.20
4.4. Gospodarka odpadami	str.21
4.5. Sieć elektryczna	str.21
4.6. Zaopatrzenie w gaz	str.21
4.7. Drogi	str.21
5. Struktura demograficzna gminy	str.22
6. Gospodarka.....	str.23
III. Oświata i wychowanie oraz sport i rekreacja	str.24
1. Szkolnictwo	str.24
2. Kultura, sport i turystyka	str.24
IV. Instytucje i organizacje zajmujące się pomocą społeczną działające na terenie gminy.....	str.26
1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach.....	str.26
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	str.27
3. Służba zdrowia.....	str.28
4. Organizacje pozarządowe	str.29
V. Problemy społeczne – ujęcie ogólne	str.29
1. Główne problemy organizacji pomocy społecznej w gminie Krośnice.....	str.29
2. Główne problemy zarządzania sferą społeczną	str.30
3. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach pomocy społecznej	str.30
4. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych.....	str.32
VI. Problemy społeczne w perspektywie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach .	str.33
1. Kwestia osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale	

pozostających poza rynkiem pracy	str.34
2. Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych	str.37
3. Ubóstwo	str.39
4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo – wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną	str.42
5. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania	str.44
6. Osoby w wieku podeszłym i sędziwym	str.47
7. Marginalizacja osób, które odbyły wyrok w zakładzie karnym	str.48
8. Marginalizacja i wykluczenie społeczne	str.50
VII. Formy świadczonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach	str.51
1. Informacje ogólne	str.51
2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej	str.52
3. Świadczenia pomocy społecznej	str.53
VIII. Analiza SWOT	str.55
1. Wprowadzenie	str.55
2. Analiza SWOT	str.56
IX. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	str.60
1. Cele operacyjne	str.61
2. Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym	str.62
3. Misja	str.63
X. Hierarchia celów rozwoju	str.64
XI. System monitorowania, promocja oraz finansowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	str.71
1. Monitorowanie	str.71
2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	str.72
3. Finansowanie Strategii	str.72
XII. Podsumowanie	str.74

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji zadań społecznych podejmowanych w celu poprawy, negatywnych zjawisk występujących w obrębie danej społeczności. Dokument przedstawia przede wszystkim działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowanych dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art.17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r, który mówi iż obowiązkowym zadaniem własnym gminy jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Okres transformacji, choć społecznie akceptowalny (swoboda polityczna i gospodarcza, likwidacja gospodarki niedoboru na rzecz wolnego rynku i zasad wolnej konkurencji) przyniósł również trudne do przewyżnienia problemy, wywołał takie zjawiska społeczne jak:

- Rozwarstwienie społeczne – podział na: wygranych i przegranych, na biednych i bogatych, na pracujących i bezrobotnych
- Marginalizacja i wykluczenie społeczne wielu jednostek i dużych grup społecznych
- Rosnąca pauperyzacja – znaczne obniżenie standardu życia polskich rodzin
- Nierówności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury, leczenia, uczestnictwa w podziale dochodu narodowego i inne.

Powyżej wymienione zjawiska występują na terenie całego kraju w różnej skali i o różnym natężeniu. Do ich wyeliminowania potrzeba pełnego zaangażowania państwa oraz samorządów i innych instytucji działających na rzecz polityki społecznej. Opracowanie przez samorząd Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Do głównych celów polityki społecznej należy zaliczyć:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia okoliczności związanych z chorobą, inwalidztwem, starością czy bezrobociem
- wyrównywanie szans rozwoju całego społeczeństwa (edukacja, opieka zdrowotna, wszelkie inwestycje w kapitał ludzki)
- spokój społeczny poprzez zapewnienie podstaw bytowych dla wszystkich ludzi-
podstawa stabilizacji społecznej i współpracy na rzecz rozwoju całego społeczeństwa
- życie rodzinne – podkreślanie istotnego znaczenia w życiu człowieka więzi emocjonalnych i uczuciowych, zapewniających poczucie bezpieczeństwa i likwidujących poczucie osamotnienia, poprzez powrót do wartości związków między ludźmi.
- harmonijny rozwój człowieka i aktywny udział w kształtowaniu swojego życia oraz dokonywania wyborów i ponoszenia ich konsekwencji.

Zasadniczym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz wyeliminowanie bądź zminimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych jakie występują na terenie gminy. Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji. Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Polityka społeczna realizowana przez samorząd powinna zostać podporządkowana postanowieniom strategii rozwiązywania problemów i z nimi konfrontowana. Cele i kierunki zawarte w strategii pozwolą na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych często marginalizowanych i wykluczonych społecznie.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup

społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to, zatem formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Wraz ze zmianami zachodzącymi w społeczności lokalnej strategia będzie podlegać ciągłym zmianom, będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część, straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych oraz współdziałania instytucji i organizacji zarówno administracji rządowej, samorządowej jak i organizacji pożytku publicznego zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumianą integracją.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych służyć będzie jako podstawa określająca kierunki działań w sektorze pomocy społecznej, na terenie gminy Krośnice w latach 2011 – 2015.

I . Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1. Podstawa opracowania

Podstawę opracowania strategii stanowiły materiały źródłowe powstałe i zgromadzone w wyniku pracy pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej UG Krośnice, materiały będące wynikiem badań różnych środowisk i grup społecznych oraz materiały wypracowane przez przedstawicieli instytucji publicznych organizacji pozarządowych, radnych, sołtysów i lokalnych liderów w trakcie warsztatów na których identyfikowano problemy społeczne występujące w gminie oraz określono działania zmierzające do ich rozwiązania. W drodze społecznych konsultacji dokonano również selekcji problemów uważanych przez mieszkańców za najistotniejsze. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną, zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki, a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Krośnice została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach, uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu, Komendy Powiatowej Policji w Miliczu, oraz instytucji i organizacji współpracujących z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krośnicach.

Skupiono się na takich zjawiskach jak: ubóstwo, uzależnienia (w tym alkoholizm), bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, pomoc w rodzinie.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej, została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na lata 2011-2020, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze pomocy społecznej w gminie Krośnice. Przeformułowano rolę i zadania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz sposób realizacji świadczonej pomocy. Polegało to na dokonaniu przejścia od typu pomocy, którego zasadniczą funkcją było udzielanie

wsparcia materialnego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się z prośbą o pomoc w rozwiązywaniu problemów. Było to możliwe dzięki rozwojowi różnego rodzaju usług w GOPS w Krośnicach, w tym poradnictwa prawnego, psychologicznego i pedagogicznego, terapii i wszechstronnej pracy socjalnej świadczonych dla różnych grup osób i rodzin objętych pomocą społeczną. Przykładem może być realizowany w 2011r. na terenie gminy projekt, współfinansowany z EFS w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, skierowany do grup zagrożonej wykluczeniem z powodu uzależnienia alkoholowego, którego częstym skutkiem jest długofalowe pozostawanie bez pracy oraz rozpad więzi rodzinnych i społecznych. W ramach projektu uczestnicy bezpłatnie biorą udział w terapiach grupowych oraz mają możliwość spotkań z psychologami w ramach terapii indywidualnej oraz terapii rodzinnej.

Wyznacznikiem ustalenia kolejności celów strategicznych (głównych) i celów szczegółowych (operacyjnych) stał się rozmiar problemów osób i rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy Krośnice. Cele i kierunki działań są zgodne ze wskazaniem innych dokumentów o charakterze programowym z obszaru polityki społecznej.

Przyjęcie strategii stanowi proces otwierający długoterminowe planowanie polityki społecznej.

Strategia jest dokumentem stanowiącym podstawę do podejmowania długofalowych zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrażania rozwiązań w postaci programów lokalnych, w tym realizacji projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

2. Podstawy prawne

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Tekst jednolity Dz. U. z 2009 Nr 175 poz. 1362) art. 17 ust.1 pkt.1 cytowanej ustawy wskazuje, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia winna być ponadto osadzona w pozostałych

aktach prawnych regulujących i odnoszących się do systemu pomocy społecznej w Polsce, a także w Unii Europejskiej.

1. ustawa z dnia 7 września 2009 o pomocy osobom uprawnionym do alimentów /Dz. U. z 2007r. Nr 192, poz. 1378 z póź. zm./
2. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.)
3. ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz 535, z późn. zm./
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231, Nr 167, poz. 1372 oraz z 2003 r. Nr 80 poz. 719, Nr 122, poz. 1143/.
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie /Dz. U. z 2003 r., Nr 96, poz. 874 z późn. zm./.
6. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym /Dz. U. z 2003 r., Nr 122, poz. 1143/.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493/.
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. Z 2005 r., Nr 179 poz. 1485/.

3. Spójność celów Strategii z programami krajowymi i wspólnotowymi

Cele polityki pomocy społecznej i integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określanych w przyjętej w czerwcu 2004r. **Narodowej Strategii Integracji Społecznej**. Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają również z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000r przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i UE o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku. Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrujące podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

W NSIS zawarto priorytety z następujących obszarów:

- Edukacji (w tym wzrostu uczestnictwa dzieci w wychowywaniu przedszkolnym, poprawy jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim, upowszechniania kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, rekompensowania deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci, upowszechniania kształcenia ustawicznego).
- Prawa do bezpieczeństwa socjalnego, w tym radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań, ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.
- Prawa do pracy, w tym ograniczenia bezrobocia długookresowego, zmniejszenia bezrobocia młodzieży, zwiększenia poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych, zwiększania liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy(ALMP).

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego, której częstym skutkiem są np. ubóstwo w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w

Narodowej Strategii Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji prawa do pracy.

- Prawa do ochrony zdrowia, poprzez upowszechnienia dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zwiększenia zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego co w konsekwencji ma doprowadzić do wydłużenia przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- Prawa społeczne poprzez zwiększenia dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością; zapewnienia lepszego dostępu do pracowników socjalnych; rozwinięcia pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami; zwiększenia zaangażowania obywateli w działalność społeczną; realizacji Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne; zwiększenia dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa

Krajowy Plan Działania Na Rzecz Integracji Społecznej to program zmierzający do poprawy przepisów społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu polityki społecznej.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej winna być realizowana we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi. Szczególnie chodzi tu o związki pracodawców, organizacje pozarządowe oraz organizacje pożytku publicznego, samorządy lokalne oraz instytucje oparte na przepisach dot. kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od stanu koniunktury gospodarczej oraz poziomu zamożności, państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami. W polityce społecznej Unii Europejskiej, co ma ogromne znaczenie ze względu na funkcjonowanie naszego kraju w tej strukturze, podstawę realizacji stanowią cele odnoszące się do trzech obszarów:

- polepszenia warunków życia , pracy i kształcenia;
- prawa do zatrudnienia i prawo do wykształcenia;
- stworzenia systemu zabezpieczenia społecznego.

Realizacja celów powinna być oparta na zasadach socjalnych wspólnoty tj. zasadzie subsydiarności, zasadzie osobistej wolności oraz zasadzie solidarności.

Szeroko akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, o których już wspomniano we wstępie, a które powinny znaleźć ujęcie w strategii, są:

- bezpieczeństwo socjalne, tzw. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (choroba , bezrobocie , inwalidztwo , itp.);
- wiara w zasoby ludzkie , a więc inwestycje w człowieka , tzw. tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi;
- pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego);
- życie rodzinne – uznanie rodziny za podstawową grupę społeczną, oraz polityki społecznej jako polityki parorodzinnej.

4. Wykorzystane materiały, dokumentacje

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Krośnice została opracowana na podstawie dostępnych, dokumentów, opracowań i informacji o charakterze analitycznym, diagnostycznym i strategicznym oraz na podstawie zebranych danych statystycznych na potrzeby niniejszej strategii oraz innych źródeł.

Źródła danych:

- Dane statystyczne oraz bazy danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach oraz Urzędu Gminy Krośnice
- Sprawozdania finansowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach
- Strategia Rozwoju Gminy Krośnice, przyjęta Uchwałą Rady Gminy nr XII/84/08 z dnia 05.03.2008
- Strona internetowa Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej www.mps.gov.pl
- Strona internetowa Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu www.pcpr.wroclaw.pl

- Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego WWW.dolnyslask.pl
- Strona internetowa Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu www.pupmilicz.samorzady.pl/
- Strona internetowa Starostwa Powiatu w Miliczu www.milicz-powiat.pl/
- Strona internetowa serwisu samorządowego PAP www.samorząd.pap.pl
- Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego - www.stat.gov.pl (Zasoby Banku Danych Regionalnych),
- Strona internetowa Gminy Krośnice WWW.krosnice.pl
- Strona internetowa Urzędu Gminy Krośnice www.bip.krosnice.pl

II. Charakterystyka przestrzenno – demograficzna i gospodarcza gminy Krośnice

1. Historia i położenie gminy

Gmina Krośnice położona jest w północno- wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie milickim. Od północy i zachodu graniczy z gminą Milicz, od południa z gminami Zawonia i Dobroszyce, od południowego wschodu z gminą Twardogóra, a od wschodu graniczy z województwem wielkopolskim. Południowo-zachodnia część gminy to fragment Wzgórz Twardogórskich, północno- wschodni obszar to część Kotliny Milickiej. Gmina wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy. Ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe na tym terenie występują rozmaite gatunki roślin i zwierząt.

Krośnice są gminą o charakterze typowo rolniczym. Intensywnie prowadzona jest gospodarka rybacka i leśna. Występują gleby o niskiej bonitacji, a sama gmina posiada jeden z najniższych wskaźników bonitacyjnych gleb w dawnym województwie wrocławskim. Nie ma tutaj gleb klas I i II- grunty bardzo dobre nie

występują. Niewiele jest też gruntów dobrych – III klasy. Na terenie gminy przeważają grunty średnie i słabe- IV i V-VI klasa. Surowce naturalne występujące w gminie Krośnice to gaz ziemny, którego złoża znajduje się w Wierzchowicach na głębokości od 1326,5 m do 1452 m p.p.m. Jest to największy w Polsce podziemny magazyn gazu. Innymi surowcami naturalnymi występującymi na terenie gminy są ropy oraz piaski i żwiry.

Najważniejsze szlaki komunikacyjne przebiegające przez gminę Krośnice to droga wojewódzka nr 448 Milicz-Krośnice-Twardogóra-Syców. Przez teren gminy w kierunku północ-południe przebiega lokalna linia kolejowa, jednotorowa, zelektryfikowana Oleśnica-Grabowno Wielkie-Milicz-Krotoszyn, z przystankami w Bukowicach, Krośnicach, Wierzchowicach.

Gmina Krośnice zajmuje powierzchnię 17821¹ ha. Tereny użytkowane rolniczo zajmują 8654 ha (ok. 48% powierzchni gminy), w tym: gruntów ornych jest 5695ha², użytków zielonych 2413ha³ Tereny lasów to 6805 ha⁴ (ok. 38% powierzchni gminy), tereny wód otwartych (stawów) zajmują 1085ha⁵ (ok. 6% powierzchni gminy). Park krajobrazowy zajmuje 8294,2ha⁶ powierzchni gminy Krośnice (ok. 46% powierzchni gminy).

Jak widać z powyższego zestawienia, w gminie Krośnice tereny są podzielone na typowo rolnicze, pod uprawy, a także na tereny leśne, pokrywające się z parkiem krajobrazowym. To ukazuje nam obraz Krośnic jako obszaru o wielkiej różnorodności przyrodniczej i czystości ekologicznej. Brak terenów przemysłowych, prawie połowa gminy objęta terenami leśnymi i wodnymi powodują, że jest to miejsce wymarzone dla osób szukających odpoczynku na łonie natury, z dala od zgiełku miasta.

Ludność gminy Krośnice skupiona jest w 22 sołectwach.

---

¹ Dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii w Warszawie. Zestawienie zbiorcze według stanu na dzień 01.01.2011, numer statystyczny: 931950880

² Strategia Rozwoju Gminy Krośnice, przyjęta Uchwałą Rady Gminy nr XII/84/08 z dnia 05.03.2008,s5

³ tamże

⁴ tamże

⁵ tamże

⁶ tamże

Tabela 1. Sołectwa i miejscowości wchodzące w skład Gminy Krośnice

Lp.	Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
1	Brzostowo	Brzostowo, Brzostówko
2	Bukowice 1	Bukowice ul. Akacyjowa, Drzewna, Jabłoniowa, Jesionowa, Kolejowa, Krośnicka, Leśna, Mleczna, Przysiółek Olszówka, Pszczela, Słoneczna, Sportowa, Topolowa, Wesoła, Wrocławska numery 2-76 i 1-79
3	Bukowice 2	Bukowice ulice: Brzozowa, Kubrycka, Milicka, Piaskowa, Polna, Sosnowa, Złotowska, Wrocławska numery:78-172 i 81-181; Krzyszaków
4	Czarnogoździce	Czarnogoździce
5	Czeszyce	Czeszyce
6	Dąbrowa	Dąbrowa
7	Dziewiętlin	Dziewiętlin
8	Grabownica	Grabownica
9	Kotlarka	Kotlarka
10	Krośnice	Krośnice
11	Kuźnica Czeszycka	Kuźnica Czeszycka
12	Lędzina	Lędzina
13	Luboradów	Luboradów
14	Łazy	Łazy Wielkie, Łazy Małe, Łazy Poręba,
15	Stara Huta	Stara Huta
16	Suliradzice	Suliradzice
17	Świebodów	Świebodów
18	Pierstnica	Pierstnica, Pierstnica Mała
19	Police	Police
20	Wąbnice	Wąbnice
21	Wierzchowice	Wierzchowice
22	Żeleźniki	Żeleźniki

Zródło: dane z Urzędu Gminy Krośnice

2. Charakterystyka środowiska naturalnego i użytkowania gruntów rolnych

Gmina Krośnice leży na terenie Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy. Całkowita powierzchnia parku wynosi 87040ha, z tego 8294,2 ha⁷ leży na obszarze gminy Krośnice. Jest to obszar bardzo zróżnicowany zarówno pod względem roślinności jak i zwierzyny zamieszkującej tereny parku. Naturalne warunki pozwoliły na bytowanie wielu gatunkom ptaków, między innymi czapli purpurowej, orłom bielikom, bocianom czarnym. W lasach występują dzięcioły. Na terenie rezerwatu znajduje się też największe w Europie Środkowej skupienie lęgowe gęsi. Lasy

⁷ Tamże, s.7

występujące na terenie parku to lasy sosnowe, bukowe i mieszane. Występują w nich różnorodne gatunki roślin i grzybów chronionych. Obfita jest ilość pospolitego bluszczu i paproci. Teren parku to również stawy, w których najpopularniejszą hodowlaną rybą jest karp. Brzegi stawów porośnięte są bujną roślinnością, szuwarami, wśród których schronienie znajdują liczne zwierzęta. Naturalne środowisko, nie zanieczyszczony ekosystem powoduje, że tereny parku i przez to również gminy Krośnice, na której terenach park się również znajduje, są miejscami wyjątkowymi, przyciągającymi każdego, kto tęskni za bliskością natury. Naturalne walory, niezależne od człowieka, powinny tym bardziej być przez ludzi szanowane, a ich wykorzystanie nie powinno burzyć równowagi ekologicznej.

Na terenie gminy Krośnice lasy zajmują powierzchnię 6805 ha, czyli około 38% powierzchni gminy. Jedynie 1,5% lasów znajduje się pod kontrolą osób prawnych i fizycznych. Lasami w 98,5% zarządza Państwo poprzez poszczególne nadleśnictwa i leśnictwa. Są to lasy bukowe, sosnowe i mieszane. Występuje w nich zwierzyna taka jak sarny, jelenie, dziki, a także mniejsze gatunki ssaków, ptaków i owadów. Roślinność przeważająca to głównie paprocie, bluszcz. W lasach występują różnorodne gatunki grzybów. Przyciąga to grzybiarzy i miłośników leśnych spacerów. W lasach nie ma jednak parkingów leśnych, które umożliwiłyby osobom przyjezdnym chwilę odpoczynku, a także pozostawienie samochodu przed dalszą wędrówką po lesie.

2. 1. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Krośnice, w lasach, na rozstajach, w parkach i zagajnikach, możemy spotkać unikatowe, wiekowe drzewa, uznane za pomniki przyrody. Sklasyfikowanych jest 28 pomników przyrody, w skład których wchodzi ponad czterdzieści dębów i jedna sosna. Obwody pierścienicy niektórych dochodzą nawet do 700 cm. Są to okazy, które warto zobaczyć. Jest to ciekawostka nie tylko dla tych, którzy są specjalistami z zakresu botaniki, lecz przede wszystkim dla tych, którzy są jej miłośnikami.

2.2. Stawy

Jak już wcześniej wspomniano, ważnym elementem przyrodniczym obszaru gminy Krośnice są stawy. Zajmują one 1085ha czyli około 6% powierzchni gminy. Gmina leży w obszarze intensywnej gospodarki rybackiej. Większość stawów

hodowlanych należy do Agencji Własności Skarbu Państwa i wchodzi w skład Zakładu Produkcji Rybackiej Krośnice-Wierzchowice, Brzostowo, Krośnice. Głównym kierunkiem produkcji jest produkcja karpia. Oprócz karpia występuje również w obsadach mieszanych lin, amur, tołpyga, sum, sandacz, szczupak i inne gatunki ryb, które poprzez doprowadzalniki przenikają do stawów hodowlanych. Oprócz stawów we władaniu Gospodarstwa Rybackiego Krośnice istnieją również stawy prywatne, a gospodarstwa rybackie mają tendencję do rozdrabniania się. Jest to zjawisko niekorzystne ze względu na trudności w koordynacji działań ekologicznych na tym terenie [Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krośnice]

Na obszarze gminy Krośnice nie ma naturalnych szlaków pieszych. Są lasy, parki i miejsca spacerowe nad stawami, które umożliwiają zainteresowanym osobom spędzać czas na łonie przyrody.

2.3. Czystość środowiska.

Gmina Krośnice jest gminą typowo rolniczą. Nie ma tu przemysłu, który w znaczący sposób wpływałby na zanieczyszczenie środowiska. Położenie gminy na terenie parku krajobrazowego powoduje brak możliwości lokalizacji jakiegokolwiek przemysłu. Co prawda na terenie gminy istnieją przedsiębiorstwa, które zajmują się przetwórstwem spożywczym, obróbką drewna, transportem, jednakże ich działalność nie jest uciążliwa dla środowiska. Fakt występowania na terenie gminy, w parku krajobrazowym, lasach i stawach tak dużej ilości zwierząt i roślinności jest wynikiem braku wpływu gospodarki na środowisko naturalne.

Nie ma również uciążliwości związanej z emisją hałasu do środowiska. Szlaki komunikacyjne, przebiegające przez gminę to drogi wojewódzkie, które nie mają dużego natężenia ruchu. Firmy i przedsiębiorstwa również nie powodują emisji hałasu. Gmina Krośnice jest miejscem cichym, w którym znaczącą rolę odgrywa przyroda.

Walory turystyczne i krajobrazowe w gminie Krośnice są bardzo duże. Dlatego w Gminie prowadzona jest edukacja ekologiczna:

- w ramach realizacji edukacyjnych ścieżek ekologicznych w szkołach
- w ramach działalności Ośrodka Edukacji Ekologicznej przy Centrum Kultury w Krośnicach.

Przedsiębiorstwa nie działają destrukcyjnie na naturalne środowisko w gminie. Największa ilość odpadów to odpady spożywcze, powiązane z gospodarką rolną, przetwórstwem owocowo-warzywnym, które są odprowadzane na składowisko w Wierzchowicach. Składowisko to jednak znajduje się na terenie parku krajobrazowego i pomimo że posiada naturalne uszczelnienie, ogrodzenie, drenaż, odgazowanie, spychacz, monitoring i pas zieleni, to istnieją obawy, że jego eksploatacja może być niebezpieczna. Istotną sprawą jest to, że nie spełnia ono dokładnych wymogów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk z 24 marca 2003 roku (Dz.U.61 poz.549). Wynika z tego, że najwyraźniej to składowisko nie spełnia wszystkich norm pozwalających mu na istnienie i może pojawić się problem z ewentualną szkodliwością dla parku krajobrazowego i całego ekosystemu przyrodniczego. Planowane jest jego zamknięcie i sprzedaż odpadów podmiotowi zewnętrznemu (składowanie na wysypisku poza gminą).

3. Zasoby mieszkaniowe

Mieszkaniowy zasób gminy tworzy 65 lokali mieszkaniowych, z czego 58 lokalami zarządza Zarządca gminny zasobem mieszkaniowym na podstawie umowy nr 47/2009/RGGiGK z dnia 17 września 2009 roku. 7 lokali znajduje się w budynkach wspólnot mieszkaniowych⁸. Wśród tych lokali 9 mieszkań ma status lokalu socjalnego.

Potrzeby mieszkaniowe w gminie Krośnice są duże, a posiadany zasób mieszkaniowy jest nie wystarczający. W gminie obecnie znajduje się 85 wniosków o przydział mieszkania.

Gmina wynajmuje aktualnie 3 lokale użytkowe tj. sklepy w miejscowościach Suliradzice, Luboradów i Pierstnica Mała.

---

⁸ Dane z Urzędu Gminy Krośnice, Referat Gospodarki Mieniem i Rolnictwem, stan na dzień 31.05.2011r.

4. Gospodarka wodno - ściekowa oraz sieci - gazowa i elektryczna

4.1. Sieć wodociągowa.

Wszystkie miejscowości na terenie gminy Krośnice są zasilane z wodociągów gminnych. System zaopatrywania w wodę powstawał sukcesywnie w latach '70, '80 i '90. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 103,8 km, łączna długość przyłączy 28km (1764 przyłącza). Wszystkie miejscowości są zwodociągowane; stopień zwodociągowania całej gminy wynosi zatem 100%. W większości sieć wykonana jest z PCV i PE, tylko ok. 7% (odcinki sieci w Bukowicach i Krośnicach) wykonano z azbestocementu. Ogólna wydajność sieci wynosi 3550 m³/d. Woda czerpana jest z 7 ujęć wód podziemnych i uzdatniana w 4 stacjach uzdatniania wody (wraz z terenowymi zbiornikami wody uzdatnionej o pojemności 50-150 m³) zlokalizowanych w następujących miejscowościach:

- Bukowice – dobową wydajność stacji – 700 m³/d.
- Grabownica – dobową wydajność stacji 1200 m³/d.
- Kuźnica Czeszycka – dobową wydajność stacji 1200 m³/d.
- Łazy – dobową wydajność stacji 400 m³/d.⁹

Na terenie gminy istnieją również studnie nie eksploatowane. Wszystkie miejscowości na terenie gminy zasilane są z wodociągów gminnych. Zasoby wód wystarczają na pokrycie potrzeb gminy.

4.2. Sieć kanalizacyjna.

Obecnie ścieki odprowadzane są systemami kanalizacyjnymi do dwóch oczyszczalni ścieków nowo wybudowanej i spełniającej normy UE mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Bukowicach oraz zmodernizowanej w Krośnicach. Przepustowość eksploatacyjna oczyszczalni w Krośnicach

Do 2006r. na terenie gminy jedynie część miejscowości Krośnice była wyposażona w starą (poniemiecką) kanalizację ogólnospławną. Ogólna długość sieci wynosiła ok. 3,2 km.

Pozostałe miejscowości w gminie nie miały systemowych rozwiązań gospodarki ściekowej, ścieki gromadzone były w zbiornikach bezodpływowych i wywożone transportem asenizacyjnym do oczyszczalni w Krośnicach lub innych miejscowościach w sąsiednich gminach.

---

⁹ Dane Urzędu Gminy w Krośnicach, Referat Gospodarki Przestrzennej Ochrony Środowiska i Inwestycji, stan na dzień 30.05.2011r.

W latach 2006-2008 przeprowadzana została rozbudowa systemu.

W ramach etapu I skanalizowano dwie miejscowości Krośnie i Wierzchowice, podłączając je do istniejącej oczyszczalni ścieków w Krośnicach

W ramach etapu II skanalizowano miejscowość Bukowice oraz wybudowano w oczyszczalnię ścieków w Bukowicach o przepustowości $Q= 312m^3/d$

W ramach etapu III przeprowadzono modernizację oczyszczalni ścieków w Krośnicach, przepustowość po modernizacji $Q= 620m^3/d$ oraz wybudowano sieć kanalizacyjną w miejscowościach:

- Dabrowa
- Czarnogoźdźce
- Świebodów i Dziewiętlin
- Police i Emiliówka
- Wąbnice

Do końca 2008r. wybudowany został system kanalizacji dla 9 miejscowości gminy wraz z nową oczyszczalnią ścieków w Bukowicach i rozbudową oczyszczalni w Krośnicach. W sumie obecnie **długość sieci kanalizacyjnej wynosi 81km. Podłączonych do sieci kanalizacyjnej jest obecnie ok. 4850 mieszkańców, co stanowi 65% wszystkich mieszkańców Gminy Krośnice.**¹⁰

Etapy I-III zostały realizowane w latach 2006-2008 przy współudziale środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach działania 1.2 *Infrastruktura ochrony środowiska* Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Obecnie Gmina Krośnice jest w trakcie realizacji systemu kanalizacji w miejscowościach Łazy Wielkie i Łazy Małe wraz z oczyszczalnią ścieków. Projekt otrzymał dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwój Obszarów Wiejskich w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

4.3. Zaopatrzenie w energię ciepłą.

Na terenie gminy nie występują scentralizowane systemy ogrzewania. Poszczególne budynki użyteczności publicznej lub mieszkalnictwa zbiorowego

---

¹⁰ tamże

ogrzewane są lokalnymi kotłowniami lub za pomocą pieców. Budynki indywidualne ogrzewane są piecami głównie na węgiel i koks.

4.4. Gospodarka odpadami.

Gmina Krośnice posiada jedno wysypisko śmieci o pojemności 80 tys. m³, które od roku nie funkcjonuje i zostanie zamknięte. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem dokumentacji zamknięcia i wkomponowania w przestrzeń tego składowiska. Gmina Krośnice znajduje się na terenie Parku Krajobrazowego i obszaru Natura 2000, w związku z czym nie planuje się budowy własnego składowiska. Obecnie podmiot, który zajmuje się zbiórką odpadów na terenie gminy wywozi odpady na składowisko poza teren gminy, na składowisko, które spełnia unijne normy. Od roku prowadzona jest w gminie zbiórka selektywna tworzyw sztucznych. Brak jest zorganizowanych wylewisk odpadów płynnych.

4.5. Sieć elektryczna.

Energia elektryczna na terenie gminy dostarczana jest z punktów zasilania z Milicza i Twardogóry. Na terenie gminy znajdują się podstawowe sieci i urządzenia elektryczne. Cała gmina jest zelektryfikowana, energia rozprowadzona jest do poszczególnych odbiorców liniami napowietrznymi lub kablowymi niskich napięć. Każda z miejscowości zaopatrzona jest w jedną lub więcej stacji transformatorowych.

Przez teren gminy przebiega linia napowietrzna 110kV Pasikurowice-Odolanów.

4.6. Zaopatrzenie w gaz.

Sieć zaopatrzenia w gaz jest obecnie rozbudowywana. Do gazociągu podłączone są Krośnice i Wierzchowice, na terenach, które nie są zgazyfikowane rozwinięta jest dystrybucja gazu płynnego.

4.7. Drogi.

Gmina Krośnice leży na uboczu większych szlaków komunikacyjnych, przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 448, której stan wymaga szybkiej przebudowy lub generalnego remontu. Drogi powiatowe i gminne to drogi w większości o niskich parametrach. Łączna długość dróg wojewódzkiej i powiatowych obsługujących gminę przekracza 100km.

Gmina posiada również połączenia PKP i PKS z ważniejszymi miejscowościami na terenie powiatu oraz z Wrocławiem.

5. Struktura demograficzna gminy

Według stanu na koniec maja 2011r. liczba ludności w gminie wynosi 8158 osób, z czego kobiety stanowią 49,77% ogólnej liczby mieszkańców (wg danych ewidencji ludności UG Krośnice). Na terenie Gminy w latach 2008-2011 obserwuje się stały wzrost ilości mieszkańców, co obrazuje poniższa tabela. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 45,65 osób/km², w stosunku do średniej gęstości zaludnienia w województwie dolnośląskim, które wynosi 144,24 mieszkańca/km², obszar Gminy Krośnice zalicza się do słabo zaludnionych terenów województwa dolnośląskiego.¹¹

Tabela 2. Liczba ludności Gminy Krośnice wg faktycznego miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	J. m.	2008	2009	2010	2011 (maj-czerwiec 2011)
ogółem	osoba	8080	8114	8135	8158

Źródło: dane z ewidencji ludności UG Krośnice

Według danych z Urzędu Gminy w Krośnicach najbardziej zaludnione miejscowości to:

- Krośnice: 1751 mieszkańców
- Bukowice: 1636 mieszkańców
- Pierstnica: 353 mieszkańców
- Kuźnica Czeszycka: 308 mieszkańców
- Łazy Wielkie: 290 mieszkańców

W dwóch sołectwach Krośnice i Bukowice zamieszkuje w sumie 3387osób co stanowi 41,5% wszystkich mieszkańców gminy. Struktura wiekowa ludności gminy przedstawia się następująco (dane z maja/czerwca 2011r.):

- osoby do 18-tego roku życia stanowią 21,37% ogółu mieszkańców (w sumie 1744 osoby, w tym 830 kobiet)
- osoby 18-65 lat stanowią 65,56% ogółu mieszkańców (w sumie 5349 osób 2461kobiet)
- osoby powyżej 65 roku życia stanowią 13,05% ogółu mieszkańców (w sumie 1065 osób, w tym 769 kobiet).

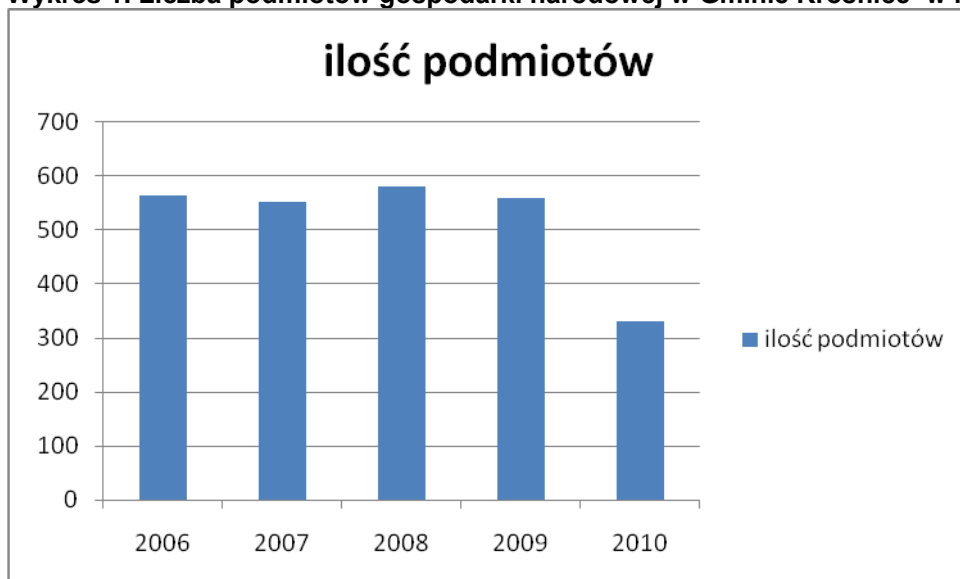
Z powyższych danych wynika, iż największą grupę osób stanowią osoby w wieku produkcyjnym.

¹¹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Wojew%C3%B3dztwo_dolno%C5%9B%C4%85skie#Demografia

6. Gospodarka

Na terenie gminy, wg danych na 31.12.2010r., działa obecnie 330 przedsiębiorstw, w tym 101 prowadzonych przez kobiety i 229 przez mężczyzn. Odsetek przedsiębiorstw prowadzonych przez kobiety wynosi: 30,6%. W roku 2009r. powstało 53 nowych przedsiębiorstw, w tym 19 założonych przez kobiety (przedsiębiorstwa założone przez kobiety stanowiły 35,8%) i 34 przez mężczyzn, w roku 2010 założono ogółem 57 przedsiębiorstw w tym 25 przez kobiety (przedsiębiorstwa założone przez kobiety stanowiły 43,8%) i 32 przez mężczyzn. Na terenie gminy do roku 2009 obserwowany był stały wzrost ilości podmiotów gospodarki narodowej, w 2010r. ilość podmiotów radykalnie spadła. Istotnym jest fakt, iż w 2009r. powstało tylko 3 przedsiębiorstwa założone przez osoby w wieku do 24 lat, a w 2010r. takich przedsiębiorstw powstało już 7. Na terenie gminy w latach 2006-2009 widać prawie stałą ilość zarejestrowanych podmiotów. W 2010r. widać radykalny spadek ilości podmiotów gospodarczych, niemniej jednak nastąpił procentowy wzrost inicjatyw gospodarczych kobiet oraz osób młodych. szczególnie zadowalającym jest fakt, iż następuje wzrost przedsiębiorstw zakładanych przez kobiety oraz osoby młode. Poniższa tabela obrazuje wzrost liczby podmiotów gospodarczych od roku 2006.

Wykres 1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Krośnice w latach 2006 – 2010

Źródło: dane - Inspektor ds. Gospodarki Gruntami i Ewidencji Działalności Gospodarczej Urzędu Gminy Krośnice

Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy przypadająca na 1000 mieszkańców na przestrzeni ostatnich 3 lat kształtowała się następująco:

- w 2008r 71,78 przedsiębiorców/ 1tyś mieszkańców
- w 2009r. 68,77przeds./1tyś mieszkańców
- w 2010r. 40,56przeds./1 tyś mieszkańców

III. Oświata i wychowanie oraz sport i rekreacja

1. Szkolnictwo

Na terenie gminy czynne są trzy zespoły szkół: Zespół Szkół i Przedszkola w Krośnicach, Zespół Szkół w Bukowicach, Zespół Szkół w Kuźnicy Czeszyckiej. W sumie na terenie gminy do szkoły podstawowej, gimnazjum i przedszkola uczęszcza 1013 uczniów, w tym do przedszkola uczęszcza 175 dzieci, do szkoły podstawowej 536 uczniów, a do gimnazjum 302 uczniów. Szczegółową ilość dzieci w poszczególnych szkołach przedstawia poniższa tabela.

	Zespół Szkół i Przedszkola w Krośnicach	Zespół Szkół w Bukowicach	Zespół Szkół w Kuźnicy Czeszyckiej
Przedszkole	105 dzieci	54 dzieci	16 dzieci
Szkoła Podstawowa	220 dzieci	199 dzieci	117 dzieci
Gimnazjum	110 dzieci	119 dzieci	73 dzieci

Źródło: Dane - Inspektor ds. Kadr i Oświaty Urzędu Gminy Krośnice

Do placówek oświatowych dowożeni są uczniowie gminnym transportem.

2. Kultura, sport i turystyka

Największym ośrodkiem kulturalno edukacyjno sportowym na terenie gminy jest Centrum Edukacyjno-Turystyczno- Sportowe (CETS), w skład którego wchodzi: Centrum Kultury, Ośrodek Edukacji Ekologicznej, schronisko młodzieżowe, otwarte obiekty sportowe

CETS powstało w 2007r obejmujące niezagospodarowany obszar ok. 9ha po byłym PGR w centrum miejscowości. W ramach CETS powstało: Centrum Kultury, otwarte obiekty sportowe (w skład których wchodzi boiska do piłki nożnej, piłki siatkowej, koszykowej, korty tenisowe, bieżnia), schronisko młodzieżowe, hala sportowa,

szkoły podstawowej (obecnie w budowie), planowane do budowy gimnazjum oraz kryta pływalnia, którą gmina planuje budować w latach 2011-2014.

Centrum Kultury wraz z usytuowanym w jego pobliżu amfiteatrem stał się miejscem organizowania wszelkich imprez kulturalnych (w tym również na świeżym powietrzu). Powstałe Centrum Kultury swoją działalnością obejmuje przede wszystkim mieszkańców Gminy Krośnice ale również mieszkańców całego powiatu milickiego. Organizowane są wszelkiego typu imprezy kulturalne, sportowe, regionalne które skupiają mieszkańców całego powiatu

Ośrodek Edukacji Ekologicznej – powstał w 2007r. i stanowi bazę lokalowa do prowadzenia zajęć z dziedziny edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży, szkoleń, konferencji dla mieszkańców gminy oraz regionu dolnośląskiego. Ośrodek dysponuje Centrum Konferencyjnym z nowocześnie wyposażoną 130 osobowa salą audiowizualną.

Schronisko młodzieżowe (placówka szkolno-wychowawcza)– stanowi bazę noclegową dla białych i zielonych szkół przybywających do Krośnic w ramach Ośrodka Edukacji Ekologicznej (funkcjonuje w ramach Centrum Kultury w Krośnicach) oraz dla turystów przybywających z Wrocławia oraz regionu Dolnego Śląska. Schronisko posiada 68 miejsc noclegowych o standardzie schroniskowym przeznaczonych na działalność turystyczno-edukacyjną oraz 13 miejsc hotelowych przeznaczonych dla turystów indywidualnych. Ponadto w obiekcie mieszczą się świetlica z wyposażeniem RTV oraz jadalnia z kuchnią.

Na terenie gminy znajdują się również liczne świetlice wiejskie, które organizują dla mieszkańców miejscowości imprezy okolicznościowe, festyny, zabawy sylwestrowe, karnawałowe itp. Na terenie gminy organizowane są raz w roku gminne dożynki.

Na terenie gminy działają również: zespół ludowy „Pierstniczanie”, chór „Ballada”, dziecięca Grupa Śpiewcza Pierścienie oraz 3 grupy taneczne.

IV. Instytucje i organizacje zajmujące się pomocą społeczną działające na terenie gminy

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach realizuje zadania z zakresu pomocy osobom i rodzinom w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek wypełnia zadania pomocy społecznej określone w ustawie o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362) , ustawie o o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2007r Nr 192, poz. 1378 z późn. zm.), ustawie o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej z dnia 22 kwietnia 2005r., oraz ustawie o przeciwdziałaniu przemocy z dnia 29 lipca 2005r, a także ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. W szczególności zadania realizowane są poprzez tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym po przez rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej, diagnozę, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera i współdziała w organizowaniu i tworzeniu lokalnego programu dla osób chorych w tym osób chorych i zaburzonych psychicznie, niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, realizuje programy z zakresu przeciwdziałania przemocy i narkomanii, podejmując współpracę z organizacjami pożytku publicznego i stowarzyszeniami, Kościołem katolickim i innymi związkami wyznaniowymi, a także z osobami fizycznymi i prawnymi. Ponadto pracownicy GOPS zajmują się tworzeniem i wdrażaniem projektów socjalnych i programów dotyczących wsparcia i pomocy na rzecz rodzin niewydolnych wychowawczo, ubogich oraz zagrożonych patologiami społecznymi i marginalizacją. Realizowane są działania profilaktyczne wspólnie z Gminną Komisją Rozwiązywania problemów Alkoholowych oraz policją na rzecz dzieci i młodzieży ze środowisk szczególnie narażonych na uzależnienia. W strukturach GOPS jest:

- Kierownik – 1 osoba
- Księgowość i sekcja świadczeń – 2 osoby
- Komórka świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego – 2 osoby
- Pracownicy socjalni – 3 osoby
- Sprzątaczką – 1 osoba

2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana została na podstawie art. 41 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. nr 147 poz. 1231 z późn. zm.) Do głównych zadań realizowanych przez komisję należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przemocy domowej oraz narkomanii, a w szczególności:

- ❖ Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz członków ich rodzin (współuzależnienie)
- ❖ Udzielanie rodzinom, w których występują problemy z uzależnieniami ze szczególnym naciskiem na problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- ❖ Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej skierowanej pośrednio i bezpośrednio do dzieci i młodzieży
- ❖ Wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przemocy domowej

Do zadań GKRPA należy również przygotowywanie corocznego projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz

Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, a także koordynacja oraz czuwanie nad jego realizacją.

3. Służba zdrowia

Na terenie Gminy działają:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Komp-Med.”, ul. Wrocławska 41, Bukowice

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarska w Zakresie Medycyny Rodzinnej, Neurologii i Medycyny Pracy Andrzej Krężlewicz, który został utworzony 01.01.2001 roku w miejsce zlikwidowanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Krośnicach. Zakład świadczy usługi medyczne w dwóch lokalizacjach: w Krośnicach przy ul. Parkowej 37 oraz w filii w Kuźnicy Czeszyckiej 47. NZOZ świadczy usługi z zakresu:

- Medycyny rodzinnej
- Medycyny pracy – badania wstępne, okresowe, badania kierowców, badania wysokościowe
- Pediatria – szczepienia ochronne
- Neurologia
- Pielęgniarstwo środowiskowo-rodzinne
- Położna środowiskowo-rodzinna
- Gabinet zabiegowy
- Laboratorium
- Usługi z zakresu rehabilitacji medycznej

Usługi medyczne świadczone są przez 5 lekarzy oraz 5 pielęgniarek. NZOZ czynny jest codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach od 8-18.¹² Ponadto na terenie gminy funkcjonuje apteka w Krośnicach oraz punkt apteczny w Bukowicach.

W oddalonym o 10km od Krośnic działa Szpital Powiatowy w Miliczu świadczący usługi z zakresu hospitalizacji oraz poradnictwa specjalistycznego. Szpital posiada szeroki zakres usług medycznych, znajdują się tu oddziały: chorób wewnętrznych, oddział dziecięcy, ginekologiczno-położniczy, chirurgii ogólnej, ortopedyczny,

---

¹² www.nzozkrosnice.pl/

anestezjologii i intensywnej terapii, rehabilitacyjny, noworodkowy, oddziały psychiatryczne dla dorosłych i dzieci, detoksykacji alkoholowej oraz oddział terapii uzależnień od alkoholu oraz liczne poradnie specjalistyczne (neurologiczne, gruźlicy i chorób płuc, ginekologiczno-położnicza, chirurgii ogólnej, urazowo-ortopedyczne, okulistyczna, otolaryngologiczna, zdrowia psychicznego, medycyny pracy.

4. Organizacje pozarządowe

Poniżej zamieszczono najważniejsze organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Krośnice:

- Stowarzyszenie Ziemi Krośnickiej Branda: działalność wspomagająca rozwój gospodarczy , w tym rozwój przedsiębiorczości, wspierająca promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy lub zagrożonych zwolnieniem, aktywizacja obszarów wiejskich, działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, działania promujące wartości demokratyczne, wspieranie działalności charytatywnej i pomocy społecznej, działania na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym, wspieranie ochrony zdrowia, działania z zakresu promocji, turystyki, rozwoju krajoznawstwa, kultury, ochrony dóbr kultury i tradycji, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, wspieranie działań ekologicznych i ochrony zwierząt, działania na rzecz wymiany młodzieży i wolontariatu.

- Stowarzyszenia Przyjaciół Dziewiętlina – działania na rzecz rozwoju i aktywizacji wsi.

V. Problemy społeczne – ujęcie ogólne

1. Główne problemy organizacji pomocy społecznej w gminie Krośnice

Główne problemy występujące w sferze organizacji systemu pomocy społecznej w gminie Krośnice to:

1. Niewystarczająca ilość projektów systemowych dotyczących rozwiązywania problemów i negatywnych zjawisk społecznych.
2. Konieczność wzmocnienia partnerstwa i współpracy organizacji oraz

- instytucji działających w gminie.
3. Utrwalony model kulturowy i wychowawczy niepromujący postaw aktywnych wśród społeczności lokalnej
  4. Stereotypy zwłaszcza dotyczące uzależnień (w tym głównie alkoholizm) funkcjonujące w społeczeństwie
  5. Niewielka liczba liderów społecznych inicjujących działania na szczeblu gminnym i samorządowym.
  6. Niska świadomość społeczna i zaangażowanie społeczne mieszkańców
  7. Nie wystarczająco rozwinięta sieć infrastruktury socjalnej oraz brak powszechności zatrudnienia socjalnego
  8. Brak długofalowych i długoterminowych programów dotyczących profilaktyki wśród dzieci i młodzieży w połączeniu z niewystarczającą ofertą zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych, rekreacyjno-sportowych i socjoterapeutycznych.

2. Główne problemy zarządzania sferą społeczną

1. Konieczność umocnienia instytucji na rzecz rozwoju współpracy lokalnej, regionalnej i europejskiej
2. Wdrożenie systemu organizacyjnego dla wspierania inicjatyw obywatelskich
3. Konieczność efektywniejszego wykorzystania istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej
4. Konieczność zapewnienia jednostce organizacyjnej pomocy społecznej właściwej bazy lokalowej, zaopatrzenia w sprzęt i niezbędne środki finansowe, w tym zasoby kadrowe, *uwzględniając dodatkowe zadania nakładane na pomoc społeczną w związku z nowymi aktami prawnymi oraz przystąpienie do programów funduszy unijnych*.
5. Umożliwienie podnoszenia pracownikom kwalifikacji, pogłębiania wiedzy, nabywanie nowych doświadczeń i ich wymianę.

3. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach pomocy społecznej

Proces rozwiązywania problemów społecznych nie może odbywać się bez udziału lokalnej społeczności. Oznacza to konieczność partnerstwa sektora publicznego ze społeczeństwem, a w ich ramach inicjowanie i podejmowanie

społecznego dialogu. Jednym z rezultatów tak pojmowanego procesu integracji społecznej, jest identyfikacja grup społecznych wymagających wsparcia w ramach pomocy społecznej. W gminie Krośnice są to:

- Osoby długotrwale bezrobotne, zwłaszcza osoby z rodzin dotkniętych podwójnym bezrobociem w tym bez prawa do zasiłku; należy podjąć działania zmierzające do ponownego włączenia ich w życie gminy, a zwłaszcza przywrócenia na rynek pracy,
- Osoby niepełnosprawne i długotrwale chore - na terenie gminy należy przeciwdziałać wykluczeniu i marginalizacji społecznej poprzez włączanie niepełnosprawnych w życie społeczno- gospodarcze gminy oraz poszerzanie różnych form wsparcia środowiskowego i ofert pomocy i konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych
- Osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym rodziny niepełne i wielodzietne – należy zapewnić im obok wsparcia materialnego również pomoc psychologiczną oraz doradczą
- Pomoc dla przyszłych matek, w tym również samotnych – wsparcie finansowe, psychologiczne oraz zapewnienie dostępu do świadczeń medycznych.
- Osoby uzależnione oraz współuzależnione od alkoholu i środków psychoaktywnych – konieczne jest rozwijanie programów profilaktycznych oraz terapii dla osób i rodzin osób uzależnionych oraz podniesienie świadomości członków rodzin dot. problemu współuzależnienia oraz jego negatywnych skutków
- Osoby opuszczające zakład karny po odbyciu kary więzienia trudności w przystosowaniu się do życia na wolności, znalezienia pracy i mieszkania. Często osoby te są marginalizowane przez pozostałą część społeczeństwa – działania na rzecz ponownego wprowadzenia tych ludzi do społeczeństwa, w tym udzielenia pomocy psychologicznej i materialnej szczególnie w pierwszym okresie po uzyskaniu wolności.

- Dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją ze szczególnym uwzględnieniem rodzin patologicznych – należy rozszerzyć oferty świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz wdrażać nowe projekty i programy z zakresu terapii i psychoterapii oraz profilaktyki środowiskowej.
- Osoby starsze – zwłaszcza w wieku sędziwym, osoby samotne, szczególnie narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne – należy podjąć działania zmierzające do zmiany wizerunku człowieka starego jako jednostki czynnej społecznej oraz poszerzyć formy wsparcia środowiskowego

4. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych

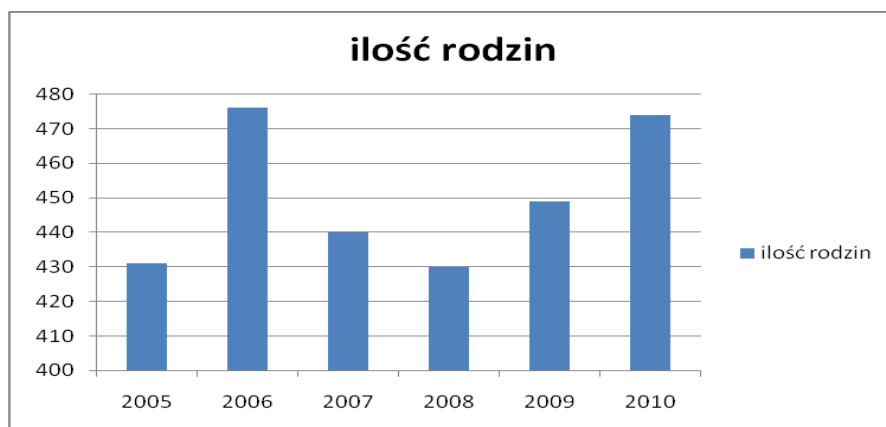
W toku prac nad przygotowywaniem strategii dokonano identyfikacji podstawowych problemów społecznych w Krośnicach, są to:

- Dość wysoka stopa bezrobocia, w tym ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale pozostających poza rynkiem pracy
- Brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ludności i ich niedostosowanie do zmieniających się wymogów rynku pracy
- Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych
- Uzależnienie od alkoholu
- Ubóstwo – życie na granicy nędzy
- Bezradność społeczna – brak umiejętności w radzeniu sobie w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz z wychowywaniem dzieci
- Trudności przystosowawcze do życia wśród osób, po odbyciu kary więzienia
- Zbyt mała liczba i niewielkie znaczenie organizacji pozarządowych,
- Niewystarczająca aktywność lokalnej społeczności.

VI. Problemy społeczne w perspektywie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Na terenie Gminy Krośnice w latach 2005-2010 z pomocy społecznej korzystało:

Źródło: dane Gminnego ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

Głównymi powodami udzielania pomocy przez GOPS w Krośnicach w poszczególnych latach były:

Powody sytuacji życiowej	Lata (liczba rodzin/osoby)					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ubóstwo	383/1319	371/1385	352/1284	302/926	327/1164	425/1308
bezrobocie	280/1038	260/931	181/648	132/426	145/516	197/646
niepełnosprawność	177/623	216/632	205/595	194/596	153/449	178/528
Długotrwała choroba	202/668	286/912	271/860	209/591	168/479	213/591
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	93/324	57/235	42/184	14/49	8/31	13/48
Potrzeba ochrony macierzyństwa	58/211	83/380	84/371	121/608	96/404	134/655
alkoholizm	65/218	74/224	37/128	16/46	5/26	16/44
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5/5	7/20	3/4	5/6	1/1	3/3

Źródło: dane Gminnego ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach

1. Kwestia osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale pozostających poza rynkiem pracy

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu rodzin stale się obniża w związku, z czym związany jest fakt rozszerzania się obszaru patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.
- prowadzi do wykluczenia społecznego

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, i może przejawiać się problemami i kryzysem w rodzinie, a nawet doprowadzić do jej rozpadu. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia statusu osoby bezrobotnej”.

Duża liczba grupy osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków

oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma praca socjalna oraz działania środowiskowe dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu socjalnego, która pozwala na to, by pomoc uzależniona była i stymulowała aktywność osoby bezrobotnej i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się alkoholizm i przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy może powodować procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa beczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania społecznie nieakceptowane, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko. Negatywne emocje związane sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych, na środowisko rodzinne. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej oraz instytucji bezrobotnych organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

Liczba bezrobotnych w Gminie, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Miliczu wyniosła na koniec 2010 roku 467 osób, a w 2009r. 457 osób. Wskaźnik bezrobocia dla całego powiatu (obejmującego trzy gminy: Milicz, Krośnice i Cieszków) wyniósł: w 2010r. 17,1%, a w 2009r. 16,6%. Stopa bezrobocia w obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu przekroczyła 140% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju i 131% średniej województwa dolnośląskiego. Poziom bezrobocia na terenie powiatu w ostatnich latach obrazuje poniższa tabela. (ze względu na brak danych szczegółowych dot. bezrobocia w gminie Krośnice poniższe dane są danymi dla całego powiatu obejmującego trzy gminy: Milicz, Krośnice i Cieszków)

Tabela 4. Stan bezrobocia wg danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu dla całego powiatu.

Stan na 31.12	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni					Stopa bezrobocia
		kobiety	Osoby prawem z do zasiłku	Osoby bez do prawa zasiłku	Osoby zamieszkałe na wsi	niepełnosprawni	
2006	2 438	1 616	318	2 120	1 744	105	20,5%
2007	2 045	1 402	350	1 695	1 017	103	17,1%

2008	1 782	1 105	535	1 247	1 286	154	14,2%
2009	2 209	1 245	408	1 801	1 596	187	16,6%

* - wskaźnik bezrobocia rejestrowanego tj. procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu

Na podstawie danych tabeli wyraźnie widać, iż wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych około 62-68% stanowiły kobiety, których sytuacja na rynku pracy jest specyficzna (opieka nad dziećmi, urlopy macierzyńskie, wykształcenie, stan cywilny) i tym samym trudniejsza niż mężczyzn.

Tabela 5. Liczba bezrobotnych, ludności w wieku produkcyjnym i wskaźnika bezrobocia na terenie powiatu. Ujęcie dynamiczne w latach 2006- 2010 w .

Stan na 31.12	ogółem bezrobotni	Bezrobotni wg wieku						Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w powiecie*
		18-24lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-59 lata	60-64 lata	
rok 2009	2 209	592	633	343	436	179	26	16,6%
rok 2010	2 224	546	686	360	418	181	33	17,1%

* - wskaźnik bezrobocia rejestrowanego tj. procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Miliczu

Wśród bezrobotnych przeważająca grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, którzy stanowią 36,1% bezrobotnych . Druga pod względem liczebności grupę stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 27,5%.

Na terenie Gminy Krośnice w 2010r. z pomocy społecznej, powodem udzielenia której było bezrobocie, skorzystało 197 rodzin, w tym 646 osób.

Bezrobocie jest jednym z przesłanek do ubiegania się o przyznanie pomocy społecznej, wymienionej w art. 7 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Na terenie Gminy Krośnice w 2010r. z pomocy społecznej, powodem udzielenia której było bezrobocie, skorzystało 197 rodzin, w tym 646 osób co daje 7,95 ogółu mieszkańców.

Tabela 5. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w latach 2002 - 2007.

Stan na 31.12.	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba rodzin	280	260	181	132	145	197
Liczba os .w rodzinach	1038	931	648	426	516	646

(Źródło: dane Gminnego ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach)

2. Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych.

Problem niepełnosprawności istniał od zawsze. Kulturę i serce narodu, od niepamiętnych czasów, oceniano po stosunku danej społeczności do osób starych, chorych i niepełnosprawnych.

Za niepełnosprawne uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoby, dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury.

Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Na podobne problemy napotykają osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Problem osób niepełnosprawnych w naszej gminie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym jak i społeczności lokalnej. Wiedze na temat niepełnosprawności oraz działania integrujące środowisko lokalne z osobami

niepełnosprawnymi propagują między innymi: GOPS w Krośnicach, Centrum Kultury, Szkoły na terenie gminy.

Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba znajdują się w katalogu przesłanek do udzielenia pomocy społecznej, zgodnie z art. 7 pkt. 5 i 6 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Na terenie gminy z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności skorzystało: w 2008r. 194 rodziny (596 osób), w 2009r. 153 rodzin (449 osób), w 2010r., 178 rodzin (528 osób). Odsetek osób niepełnosprawnych spośród wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej wyniósł: w 2008r. – 18,34%, w 2009r – 14,62%, w 2010r. – 13,81%. Z tytułu długotrwałej choroby ilość osób korzystających z pomocy społecznej wyniosła: 209 rodzin (591 osób) w 2008r., 168 rodzin (479 osób) w 2009r, 213 rodzin (591 osób) w 2010r. Odsetek osób długotrwałe chorych korzystających z pomocy społecznej wyniósł: w 2008r. – 18,19%, w 2009r. -15,60%, w 2010r. – 15,45%.

Tabela 6. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2002 - 2007.

Stan na dzień 31.12.2010r.	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba rodzin	177	216	205	194	153	178
Liczba osób w rodzinach	623	632	595	596	449	528

(Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach)

Tabela 7. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby w latach 2002 - 2007.

Stan na dzień 31.12. 2010r.	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba rodzin	202	286	271	209	168	213
Liczba osób w rodzinach	668	912	860	591	479	591

(Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach)

Szczególna forma pomocy finansowej dla osób niepełnosprawnych jest zasiłek stały przyznawany w oparciu o art. 37 ust. 1 i 2 cyt. ustawy, który przyznawany jest pełnoletniej osobie samotnej lub pełnoletniej osobie w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie jest niższy niż kryterium dochodowe osoby samotnej lub niższy niż kryterium dochodowe rodziny. Ze świadczeń z tytułu

niepełnosprawności i długotrwałej choroby w 2010 roku skorzystało łącznie 391 rodziny, co daje 33,16% z ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Długotrwała choroba i niepełnosprawność stanowią w Polsce bardzo istotny czynnik wykluczenia społecznego. Mimo formalnie istniejącego powszechnego systemu opieki zdrowotnej, istnieje ryzyko wykluczenia z powodu deficytów funkcjonowania ochrony zdrowia.

3. Ubóstwo

"Ubóstwo" - to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej - ubóstwo można zdefiniować także jako "stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej" (*T. Pilch, I. Lepalczyk, "Pedagogika społeczna"*).

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego. Najczęstszymi powodami – drogami dochodzenia jednostek do ubóstwa są indywidualne sytuacje życiowe obejmujące takie aspekty jak:

- bezrobocie
- niepełnosprawność wszelkiego rodzaju, fizyczna, psychiczna, umysłowa
- długotrwała, przewlekła choroba
- rodziny niepełne, samotnie wychowujące dzieci
- wielodzietność (wg statystyk GUS rodziny ubogie są większe od pozostałych, a ich średnia wielkość wynosi 4,3 osoby)
- uzależnienia (zwłaszcza narkomania i alkoholizm)
- samotność (zjawisko szczególnie częste wśród emerytów i rencistów posiadających niskie uposażenia finansowe)

Często powodem ubóstwa jest nie jeden a kilka nawarstwiających się problemów. Podstawowym czynnikiem ubóstwa jest bezrobocie - szczególnie długotrwałe tzw. długookresowe, powyżej 1 roku czasu, szczególnie narażone są tu tzw. *grupy wrażliwe*. Grupy wrażliwe to: młodzież, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach (brak wykształcenia) kobiety, szczególnie po 40 i 50 roku życia oraz osoby w wieku nie mobilnym). Konsekwencją braku pracy jest zubożenie i nie uczestnictwo w życiu społecznym, ale również ograniczony dostęp do zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Praca jest, bowiem źródłem ubezpieczenia społecznego: na okres niezdolności do pracy oraz starość.

Ubóstwo w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy ludności i zależy od wielu czynników, zarówno demograficznych jak i społeczno – ekonomicznych. Powodem ubóstwa w decydującym stopniu jest wynik splotu indywidualnych sytuacji życiowych, z których zasadnicze znaczenie mają: bezrobocie, wielodzietność, przeludnienie mieszkań i ich złe warunki, podeszły wiek i emerytura starego portfela, niepełnosprawność, alkoholizm, niski poziom wykształcenia, pozostawanie w kręgu subkultury ubogich. W pomocy społecznej za osoby i rodziny ubogie uważa się te, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego przez Ustawę o pomocy społecznej. Tabela 6 prezentuje jak kształtowała się w latach 2000 – 2005 wysokość kryterium dochodowego.

Tabela . Wysokość ustawowego kryterium dochodowego w latach 2005 – 2010

rok	Kryterium dochodowe
2005	Np. - dla osoby samotnie gospodarującej – 461zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 316zł
2006	Np. - dla osoby samotnie gospodarującej – 477zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 351zł
2007	- dla osoby samotnie gospodarującej – 477zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 351zł
2008	- dla osoby samotnie gospodarującej – 477zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 351zł
2009	- dla osoby samotnie gospodarującej – 477zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 351zł
2010	- dla osoby samotnie gospodarującej – 477zł - osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty – 351zł

Źródło: kryterium dochodowe zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej

Z rozeznania służb społecznych wynika, iż osoby i rodziny dotknięte ubóstwem to w przeważającej części klienci GOPS Krośnice. W sumie na 3864 osoby korzystające w 2010r. z pomocy społecznej z powodu ubóstwa korzystało 1308 osób.

Podkreślić należy, iż brak zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych w długim okresie czasu prowadzi do utraty nadziei i motywacji, wywołuje poczucie bezradności, pokrzywdzenia i niezadowolenia ze swego materialnego położenia. Postawy te oddziałują ujemnie na rodzinę, jej ogólne funkcjonowanie i wywołują niski stopień satysfakcji ze wspólnej egzystencji poszczególnych jej członków. Pogarszają się stosunki wewnątrzrodzinne, załamują się wszelkie układy wychowawcze i rodzinna wspólnota wartości. Spośród wielu funkcji pełnionych przez rodzinę modyfikacji ulegają zwłaszcza funkcje:

- ekonomiczno – konsumpcyjna (brak odpowiednio zaspokojonych podstawowych potrzeb członków rodziny tj. właściwe odżywianie, ubranie, wypoczynek, wykształcenie, realizacja zainteresowań i ambicji, korzystanie z dóbr kultury). Ubóstwo utrudnia dostęp do lepszego wykształcenia, gdyż osób ubogich nie stać na opłacanie dobrych szkół dla swoich dzieci. Brak środków uniemożliwia wyrwanie się ze środowiska, w którym ubodzy żyją na co dzień (wyjazd na wakacje, podróże), co obniża możliwość rozwoju fizycznego i intelektualnego młodzieży;
- opiekuńczo – wychowawcza (wzrasta częstotliwość nieporozumień, konfliktów w sferze stosunków rodzice – dzieci i rodzice- rodzice, słabnie autorytet niepracujących rodziców, zwłaszcza bezrobotnego ojca, nie ma właściwej organizacji pracy i czasu wolnego, brak kontaktów społecznych);
- socjalizacyjna (jednostki nie są przystosowane do istniejących w społeczeństwie zwyczajów i obyczajów, nie mają wpojonych wzorów postępowania, nie potrafią nawiązać właściwych kontaktów z ludźmi, brak im umiejętności współżycia z innymi);
- prokreacyjna (występowanie małżeństw bezdzietnych oraz upowszechnianie się modelu rodziny z jednym lub dwojgiem dzieci). Stereotyp ubogiego kojarzony jest z różnymi zjawiskami patologii, z wykształceniem się w stosunku do osób z tych środowisk postaw charakteryzujących się brakiem zaufania, podejrzliwością i nietolerancją, przejawianych przez inne grupy społeczne. W konsekwencji ubodzy nie są wybierani do władz, a więc nie mają wpływu na społeczne ramy funkcjonowania swojej grupy. Są zdani na reprezentacje innych grup społecznych, które mogą, ale nie muszą dostrzegać ich specyficznych potrzeb. Następuje proces marginalizacji, wykluczenia społecznego.

Tabela 10. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w latach 2005 - 2010.

Stan na dzień 31.12.2010	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba rodzin	383	371	352	302	327	425
Liczba osób w rodzinach	1319	1385	1284	926	1164	1308

(Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach)

4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo – wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Część klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, braku zaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne

składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny - świadczeniobiorcy ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc gdyż same nie posiadają właściwych wzorców. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie, czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar przemocy domowej są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach „pomocowych”.

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia jej indywidualnych problemów oraz przyczyn powstałych problemów, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową:

- ✓ system oświatowy

- ✓ system społeczności sąsiedzkiej
- ✓ system społeczności zawodowej
- ✓ system społeczności lokalnej

W 2010 roku z pomocy społecznej GOPS w Krośnicach z powodu bezradności skorzystało łącznie 13 rodzin, w tym 48 osób, z czego 12 rodzin zdiagnozowano jako rodziny niepełne oraz 1 jako rodziny wielodzietne. Ze świadczeń z bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 2010 roku skorzystało łącznie 13 rodzin, co daje 1,10% z ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 11. Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2005 - 2010.

Stan na dzień 31.12.2010	Rodziny bezradnie w sprawach opiekuńczo wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego		
	Ogólna liczba	Rodziny samotnie wychowujące dzieci	Rodziny wielodzietne
2005 rok	93	10	37
2006 rok	57	9	15
2007 rok	42	4	12
2008 rok	14	13	1
2009 rok	8	6	2
2010 rok	13	12	1

(Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach)

5. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka sporej liczby mieszkańców naszej gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Oprócz przytaczanych danych statystycznych wspomnieć należy, iż istnieje znaczna grupa osób mająca problem z alkoholem, ale nie uświadamiająca sobie tego faktu i nie szukająca pomocy. Bardzo często osoby nie uświadamiają sobie, że ich sposób picia stanowi już problem w kategoriach uzależnienia. Alkoholicy to ludzie, którzy nie są w

stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia przez dłuższy czas i którzy nie mogą ręczyć za swe zachowanie po tym jak zaczną pić. Jest to choroba, którą można zatrzymać, ale nie wyleczyć. Można zaproponować sposoby i środki, które będą sprzyjać całkowitej abstynencji osoby uzależnionej i rekonstrukcji jej sposobu życia. Proces uzależnienia jest nieodwracalny, co nie oznacza braku możliwości powrotu do trzeźwego życia. Nie wystarczy jednak w tym celu przestać pić. Leczenie jest długotrwałym procesem, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Każdy człowiek doświadczający picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszenia jego godności osobistej.

Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów: zdrowotnych oraz problemów materialnych, zawodowych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol często bywa przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

W rodzinach długotrwale nadużywających alkoholu wzorzec picia powielają dzieci. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych i obniżania się wieku osób sięgających po alkohol. Coraz częściej interwencje w leczeniu alkoholizmu rozpoczyna się od nieuzależnionych członków rodzin uwikłanych w problem alkoholowy. Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi - udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie należy do zadań własnych gminy. Z przeprowadzonych w 2009r., na terenie Gminy, statystyk wynika, iż problemy związane z alkoholem są poważne i narastające. Poniżej przedstawiono dane z 2009r zaczerpnięte ze statystyk policyjnych obrazujące problem w sposób ilościowy:

- 66 interwencji domowych, gdzie sprawcami były osoby nietrzeźwe
- 151 przestępstw dokonanych przez osoby nietrzeźwe
- 52 interwencje w stosunku do osób nietrzeźwych
- 33 interwencje dotyczące przemocy w rodzinie gdzie sprawcami były osoby nietrzeźwe
- 25 wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego

- 52 osoby nietrzeźwe kierujące pojazdami.

W 2011r Gmina Krośnice realizowała projekt dofinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego skierowany do osób wykluczonych, uświadamiających sobie problem choroby alkoholowej u siebie lub w swoim najbliższym otoczeniu. Problemem grupy do której kierowany był projekt to osoby długotrwale wykluczone społecznie, którego skutkiem jest szkodliwe uzależnienie i rozpad rodziny – uzależnienie, w rozumieniu psychologicznych, od pewnego stylu życia, stereotypu zachowań i środowiska. Nadużywanie alkoholu przez jednego członka rodziny destabilizuje funkcjonowanie całej rodziny, rodzi liczne problemy, skłania niepijących członków rodziny do szukania sposobów pozwalających im przetrwać w sytuacji ciągłego stresu, braku poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji oraz niemożności zaspokojenia elementarnych potrzeb psychologicznych i biologicznych. Celem realizowanego projektu było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wzbudzanie motywacji do rozpoczęcia procesu zmiany siebie i swojej sytuacji życiowej u osób uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzin z terenu Gminy Krośnice.

Narkomania - potoczne określenie odnoszące się do uzależnienia od substancji chemicznych wpływających na czynność mózgu.

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwujemy w naszym kraju znaczny wzrost rozmiarów problemu narkotyków. Szybko zwiększało się rozpowszechnienie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży. Pojawiły się pierwsze sygnały zainteresowania narkotykami wśród dorosłych. Rosły w znacznym tempie wskaźniki narkomanii rozumianej jako regularne używanie narkotyków powodujące poważne problemy. Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność. Wraz ze wzrostem ilościowym następowały zmiany jakościowe. Polska „scena leków” zaczęła upodabniać się do zachodnioeuropejskich. Pojawiły się na szerszą skalę nowe, charakterystyczne dla krajów zachodnich substancje i nowe wzory ich używania, które choć pod pewnymi względami są mniej destruktywne, sprzyjają rozwojowi problemu. Nowe środki takie jak: amfetamina, heroina w odmianie do palenia czy halucynogeny, a przede wszystkim przetwory konopi, nie kojarzą się w świadomości młodych ludzi z narkomanią i jej ciemnymi stronami.

Łatwości sięgnięcia po nowe środki sprzyja nie tylko ich „image” oraz wzrost ich dostępności, ale również mniej inwazyjne sposoby przyjmowania.

Jednym z najczęściej stosowanych działań mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii i ich ograniczenie jest profilaktyka, która ma na celu m.in. informowanie o ich szkodliwych następstwach. Tymczasem w wielu przypadkach powoduje ono tylko rozbudzenie ciekawości młodzieży na skutek tendencyjnych informacji i ich nadawców. Tylko właściwie dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwych zachowań. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej i narkomańskiej. Wobec tego programy profilaktyczne nie powinny się koncentrować na straszaniu i proponowaniu abstynencji, ale na informowaniu o mechanizmach uzależnienia, na rozwijaniu umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji, a także umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych oraz na sprzyjaniu rozwojowi osobowości.

Jednym z powodów korzystania z pomocy społecznej są również uzależnienia od alkoholu oraz od narkotyków. W 2010 roku z tego tytułu pomocą społeczną objętych było 16 rodzin w tym 44 osoby

Tabela 10. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu uzależnień w latach 2005 - 2010.

Stan na dzień 31.12.2010	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba rodzin	65	74	37	16	5	16
Liczba osób w rodzinach	218	224	128	46	26	44

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.

6. Osoby w wieku podeszłym i sędziwym

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych. Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo naszej gminy starzeje się i proces będzie narastał. W 2011 roku (dane z czerwca 2011r.) na 8158 mieszkańców gminy przypadało 1065 osób w wieku podeszłym, w tym 296 mężczyzn po 65 roku życia oraz 769 kobiet po 60 roku życia, co stanowi 13,05 % mieszkańców gminy.

W przyszłości szczególną uwagę będzie należało zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku”. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia.

7. Marginalizacja osób, które odbyły wyrok w zakładach karnych

Nieznaczny procent spośród osób korzystających z pomocy społecznej GOPS w Krośnicach stanowią osoby, które odbyły kary więzienia. O problemie braku pracy wśród skazanych i byłych więźniów trudno mówić wyłącznie w kontekście ich wykształcenia czy umiejętności zawodowych. Głównym kłopotem osób skazanych ze znalezieniem pracy jest kompleksowość ich problemów. Skazany jest zawsze obciążony zapisem o karalności, a także w wielu przypadkach nie ma wykształcenia ani przygotowania zawodowego. Ma on kłopoty rodzinne, pozostaje w konflikcie z najbliższymi, nie ma dokąd wracać, jest obciążony nałogami lub łatwo im ulega. Wszystko to powoduje, że myśl o możliwości stałej pracy z trudnością pojawia się w głowie byłego więźnia. W Polsce osoby skazane zazwyczaj mają niskie wykształcenie, chociaż Służba Więzienna nie obserwuje poważnego problemu analfabetyzmu, który występuje w Europie Zachodniej i Stanach Zjednoczonych, to jednak z pewnością możemy mówić o analfabetyzmie funkcjonalnym - braku zrozumienia czytanych tekstów. Większość skazanych, zwłaszcza na kary pozbawienia wolności, ma wykształcenie podstawowe lub zawodowe, często także zdobyte „dzięki” pobytowi w więzieniu. Kolejny problem jest fakt, że skazani niejednokrotnie w ogóle nie funkcjonowali na rynku pracy (czasami mimo dojrzałego wieku), wielu z nich formalnie nigdy nie pracowało lub miało długą, nierzadko kilkuletnią czy kilkunastoletnią przerwę w zatrudnieniu. Przez ten czas rynek pracy bardzo się zmienił. Zmianie uległy także technologie, materiały oraz wymagania dotyczące umiejętności nawet w stosunku do pracowników

fizycznych. Ponadto znaczna część osadzonych pochodzi ze środowisk, gdzie występuje pokoleniowe bezrobocie, dlatego nie mają oni nawet społecznych wzorców podejmowania zatrudnienia, a praca nie jest cenioną wartością. Skazani często wywodzą się z rodzin, gdzie wyłącznym sposobem na przetrwanie stało się umiejętnie korzystanie z pomocy społecznej. Pracownicy zakładów penitencjarnych i organizacji, które zajmują się skazanymi oceniają, że co najmniej 90% osadzonych pochodzi ze środowisk marginalizowanych, borykających się z biedą, przemocą oraz uzależnieniami.¹³ Skazani często nie potrafią samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy, nie umieją rozwiązać osobistych oraz zawodowych problemów i są praktycznie skazani na życie ze świadczeń otrzymywanych z pomocy społecznej. Często ich rodziny korzystają z takiej pomocy latami. W więzieniu osadzeni nabywają syndrom „wyuczonej bezradności”. Długie przebywanie w jednostce zamkniętej pozbawia ich umiejętności rozwiązywania własnych problemów i podejmowania jakichkolwiek decyzji. Kolejnym problemem do pokonania jest kwestia braku umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami oraz agresją. Te cechy często doprowadziły do ukarania i są nadal balastem w powrocie do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. Skazani mają też często problem z alkoholem. Od 80% - 90% recydywistów popełniło przestępstwo w związku z alkoholem (najczęściej pod jego wpływem). W zakładach karnych funkcjonują oddziały terapeutyczne, które zajmują się leczeniem uzależnionych (zarówno od alkoholu, jak i od narkotyków), ale obecnie na miejsce w takim oddziale czeka się od 6 miesięcy do 1,5 roku.

W 1996 r. spośród 227731 skazanych, aż 67782 osoby (30%) były już karane. Od lat niepokojący jest fakt, że większość skazanych to osoby, które nie ukończyły 30 lat. Przeszło 80% młodocianych (osób do 21 roku życia) zostało uwięzionych w związku z przestępstwami przeciwko mieniu. W 1997 r. w więzieniach przebywało o 61% więcej kobiet niż w roku 1989, z czego 47,3% za przestępstwa przeciwko mieniu.¹⁴ Ta smutna statystyka pokazuje, że przestępczość dla wielu osób jest alternatywnym sposobem utrzymywania siebie i rodziny, a ogrom tego zjawiska jest bezpośrednio związany ze zmianą systemu oraz załamaniem się rynku pracy. Mimo że od tego czasu minęło 15 lat, skutki są nadal bardzo odczuwalne.

---

¹³ Dagmara Woźniakowska przy współpracy: Piotra Bugno, Marka Łagodzińskiego, Pawła Nasiłkowskiego, Skazani i byli skazani na rynku pracy – ocena problemu z punktu widzenia organizacji pozarządowych, Warszawa 2006, s.8.

¹⁴ Tamże s. 9

8. Marginalizacja i wykluczenie społeczne

Warto też zauważyć, że w wielu przypadkach wyżej opisane problemy nie występują pojedynczo, ale zespołowo, nawarstwiają się, stawiając jednostkę w bardzo nie korzystnej sytuacji materialno - bytowej i społecznej. Prowadzą do marginalizacji i wykluczenia osób i rodzin dotkniętych jednym lub kilkoma z powyżej opisanych problemów.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudno definiowalne. Mamy, bowiem do czynienia z wieloma nakładającymi się wymiarami. Wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub w sposób znaczny utrudniająca jednostce (osobie) lub grupie zgodnie z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych infrastruktury społecznej - gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i organizacji, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności osób ubogich. Dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo)
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy, założenie rodziny, czy też utrudniają dostosowanie się do zmieniających się warunków społeczno- ekonomicznych
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby, uzależnień, czy innych cech indywidualnych
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób: przemocy, szantażu, agresji

Proces wykluczania	może być: dynamiczny, wielowymiarowy
Przejawy wykluczenia	bezdumność, samotność, bierność, nieprzestrzeganie norm współżycia
Skutki dla osób zagrożonych wykluczeniem	deprywacja potrzeb, bezradność, osłabienie więzi rodzinnych, rozpad rodziny, izolacja, marginalizacja, utrata poczucia własnej tożsamości i celu w życiu (tzw. „zatrącenie siebie”)

Grupy wrażliwe na wykluczenie społeczne to:

- + dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych
- + dzieci wychowujące się poza rodziną
- + kobiety samotnie wychowujące dzieci
- + ofiary patologii życia rodzinnego
- + osoby bezrobotne w tym długotrwale bezrobotne
- + osoby o niskich kwalifikacjach
- + osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych
- + niepełnosprawni i osoby przewlekle chore
- + osoby chorujące psychicznie
- + osoby samotne w podeszłym wieku
- + osoby opuszczające zakłady karne
- + bezdomni
- + osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu
- + członkowie rodzin osób uzależnionych/ osoby współuzależnione
- + imigranci (szczególnie utrzymujący się z nielegalnej pracy)

VII. Formy świadczonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach

1. Informacje ogólne

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspokajania swych potrzeb życiowych. Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza, jeśli chodzi o osoby, które mają wszelkie warunki ku temu, aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem.

Adresatami pomocy społecznej są obywatele Polski i cudzoziemcy posiadających prawo stałego pobytu lub status uchodźcy, zamieszkujący i przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Osoby i rodziny, które korzystają z pomocy społecznej obowiązane są do współdziałania w rozwiązywaniu swoich trudnych sytuacji życiowych przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego.

Wysoce niepokojące jest także trwałe uzależnienie się od pomocy społecznej i niechęć do podejmowania osobistej odpowiedzialności za los własny i własnej rodziny, prowadzący do wykorzystania pomocy społecznej i instytucji gminnych, jako naturalnego i należnego sposobu świadczeń ze strony społeczeństwa.

Jednym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej powinno być, zatem wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia, a instytucje państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek, rodzin i organizacji społecznych jedynie rolę pomocniczą.

2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt. 1, 2, 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz.U.z 2009r, Nr 175, poz.1362 z późn. zm.):

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 461 złotych miesięcznie
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 316 złotych miesięcznie
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art.7 pkt.2-15 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,

- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznania potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej w samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej jej przedstawiciela bądź innej osoby, za zgodą zainteresowanego, lub na wniosek przedstawiciela ustawowego. Pomoc może być także udzielona z urzędu. Rodzina lub osoba zgłasza się po pomoc do OPS w miejscu zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają przeprowadzenia uprzednio wywiadu środowiskowego /rodzinnego/ przez pracownika socjalnego.

Pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

3. Świadczenia pomocy społecznej

Zgodnie z zapisem art.36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Do pomocy finansowej zaliczamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie się, pomoc dla rodzin zastępczych, pomoc na usamodzielnienie się oraz na kontynuowanie nauki, świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka -polskiego dla uchodźców. Natomiast do świadczeń niepieniężnych: pracę socjalną, bilet kredytowy, składki na ubezpieczenie zdrowotne,

składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie się, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze. Ponadto ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku określa szczegółowo zakres zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym oraz zadania własne gminy.

W 2010r. z pomocy społecznej wypłaconej przez GOPS w Krośnicach skorzystało w sumie 3037 osób. Formy pomocy ofertowanej przez GOPS obrazuje poniższa tabela.

Forma pomocy. Stan na dzień 31.12.2010r.	Ilość osób korzystających z danej formy pomocy					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zasiłek stały	164	153	134	111	109	107
Zasiłek okresowy	1117	1051	808	747	874	907
Zasiłek celowy	1200	1139	884	824	906	995
Zasiłek specjalny	106	189	201	194	191	195
Sprawienie pogrzebu	1					1
Posiłki	914	999	886	780	792	818
Usługi opiekuńcze (PCK)	17	10	14	11	9	10
Zdarzenia losowe	10		11			4
Razem	3529	3541	2938	2667	2881	3037

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.

Ilość wypłacanych zasiłków w poszczególnych latach:

Rodzaj zasiłku	2008	2009	2010
Zasiłki rodzinne	15282	13747	12868
Dodatki do zasiłku rodzinnego	8278	7734	7186
Zasiłki pielęgnacyjne	4402	4502	4207
Świadczenia pielęgnacyjne	563	464	568

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach.

Wartość przyznanych świadczeń w 2010r. to 1 096 547 zł. W tym kwota wypłaconych zasiłków stałych i zasiłków okresowych wyniosła: 347 180 zł, kwota wypłaconych zasiłków celowych 40 871 zł, kwota wypłaconych zasiłków specjalnych

34 569 zł, kwota przeznaczona na dożywianie (posiłki) wyniosła: 452 605 .zł, kwota przeznaczona na usługi opiekuńcze 39 159 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej szczególny nacisk kładzie na realizację wieloletniego rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”,. Dożywianiem w szkołach oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2010r. objętych było 386 dzieci, co stanowi 37,29% łącznej liczby uczniów i przedszkolaków ze wszystkich szkół z terenu gminy Krośnice.

Świadczenia rzeczowe to nie tylko pomoc w formie dożywiania dzieci w szkołach, to także przyznawane świadczenia w naturze/ żywność lub leki dla tych osób i rodzin, gdzie zachodzi podejrzenie o zmarnotrawieniu przyznanej pomocy finansowej lub wykorzystania jej niezgodnie z przeznaczeniem np. na zakup alkoholu. Łącznie z pomocy w naturze skorzystało 240 rodzin w tym 927 osób. Pomoc w naturze to także paczki świąteczne dla rodzin wielodzietnych i samotnie wychowujących dzieci, paczki z artykułami czystościowymi, pościel, paczki z przyborami szkolnymi - wyprawki dla uczniów oraz paczki świąteczne dla osób w wieku sędziwym.

VIII. Analiza SWOT

1. Wprowadzenie

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Z oczywistych względów w niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu gminy Krośnice

Analiza SWOT stanowi narzędzie do określenia priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Ocenia zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategicznym. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym

opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **mocne strony** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabe strony** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej w gminie Krośnice można wskazać najważniejsze dla lokalnej społeczności problemy.

2. ANALIZA SWOT

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ○ bogactwo, różnorodność i wysoka jakość zasobów przyrodniczych i krajobrazowych ○ bardzo dobre warunki hydrograficzne tworzące warunki do wykorzystania ich w turystyce. ○ stowarzyszenia działające w gminie ○ rozwinięty system oświaty podstawowej ○ dobra współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego ○ promowanie gminy poprzez imprezy lokalne i ponadlokalne ○ znaczne wewnętrzne rezerwy rozwojowe poszczególnych miejscowości - przeznaczenie na cele inwestycyjne ○ dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna i baza sportowo- 	<ul style="list-style-type: none"> ○ wysoki poziom bezrobocia w tym długotrwałego bezrobocia ○ wysoki poziom bezrobocia wśród osób po 40 roku życia, zwłaszcza wśród kobiet ○ niskie kwalifikacje oraz brak wykształcenia osób bezrobotnych ○ brak form aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych ○ nie wystarczająca ilość programów socjalnych z zakresu pomocy i aktywizacji rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz osób w wieku podeszłym ○ niski poziom przedsiębiorczości ○ mała aktywność społeczna ○ brak liderów społecznych ○ starzenie się społeczeństwa ○ niewystarczająca infrastruktura, placówek stacjonarnych dla osób

<p>rekreacyjna</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ rozwój niematerialnych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. ○ Wykształcona i kompetentna kadra zatrudniona w polityce społecznej na terenie gminy ○ Dostatek siły roboczej na terenie gminy ○ Dostęp do podstawowej opieki medycznej 	<p>“złotego wieku”.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ występowanie patologii społecznych ○ odpływ młodzieży do większych miast ○ brak mieszkań socjalnych ○ brak zorganizowanego wolontariatu ○ brak dużych zakładów pracy ○ przemoc w rodzinach ○ bezradność opiekuńczo-wychowawcza w wielu rodzinach oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego ○ narastająca przestępczość, przemoc i agresja dzieci i młodzieży ○ brak świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych na terenie gminy ○ niewystarczająca ilość miejsc w ogniskach przedszkolnych ○ wzrastająca liczba osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi ○ brak mieszkań chronionych ○ wandalizm ○ alkoholizm w wielu rodzinach korzystających z pomocy społecznej ○ alkoholizm i narkomania wśród dzieci i młodzieży ○ niewystarczające środki finansowe przeznaczone na programy profilaktyczne oraz wypoczynek dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych ○ wyuczona bezradność i roszczeniowość postaw wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej ○ niewystarczające zasoby w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia ○ brak spójnych programów w zakresie profilaktyk i zdrowotnej poszczególnych grup społecznych <ul style="list-style-type: none"> ○ brak koordynacji współpracy jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi ○ bierność mieszkańców- brak zaangażowania w sprawy społeczne ○ niewystarczająca liczba specjalistów zajmujących się w sposób profesjonalny
--	---

	<p>szeroko rozumianymi problemami dotyczącymi rodziny</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ brak miejsc spotkań mieszkańców ○ niewystarczająca ilość imprez i działań integrujących społeczność lokalną ○ brak oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży
--	---

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • położenie geograficzne • bliskość atrakcji turystycznych • walory przyrodniczo – krajobrazowe • kontakty z gminami partnerskimi • możliwość pozyskiwania dodatkowych środków (fundusze unijne), • rozwój infrastruktury społecznej i technicznej • możliwość zlecenia zadań organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej • możliwość pozyskania funduszy w ramach programów rządowych • wysoki wzrost PKB w kraju • rezerwy na rynku pracy i tania siła robocza 	<ul style="list-style-type: none"> • odległość od dużych aglomeracji • niedostosowanie szkolnego systemu do potrzeb lokalnego rynku pracy • brak programów aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych po 40 roku życia • niewystarczające nakłady na dofinansowanie zatrudnienia stażystów i absolwentów • niewystarczające środki przekazywane na integrację i reintegrację zawodową – roboty publiczne, prace społecznie użyteczne • zły stan techniczny gminnej i powiatowej infrastruktury komunikacyjnej. • brak środków na budownictwo społeczne • emigracja poza gminę i z Polski najbardziej wykształconych i przedsiębiorczych osób w związku z ograniczonymi możliwościami uzyskania pracy, prowadzenia własnej działalności gospodarczej i niskimi zarobkami • brak zainteresowania wśród znacznej części mieszkańców gminy prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek • brak środków finansowych na realizację ustawowych zadań • brak środków lub wysokie oprocentowanie kredytów na inwestycje i rozwój miejsc pracy.

	<ul style="list-style-type: none"> • ugruntowanie postaw wyuczonej bezradności oraz braku aktywności zawodowej wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej • wzrost patologii dzieci i młodzieży oraz propagowanie negatywnych wzorców zachowań w skali kraju • wzrost przestępczości nieletnich • zachwianie tradycyjnego modelu rodziny, wzrost rodzin niepełnych, samotnie wychowujących dzieci
--	---

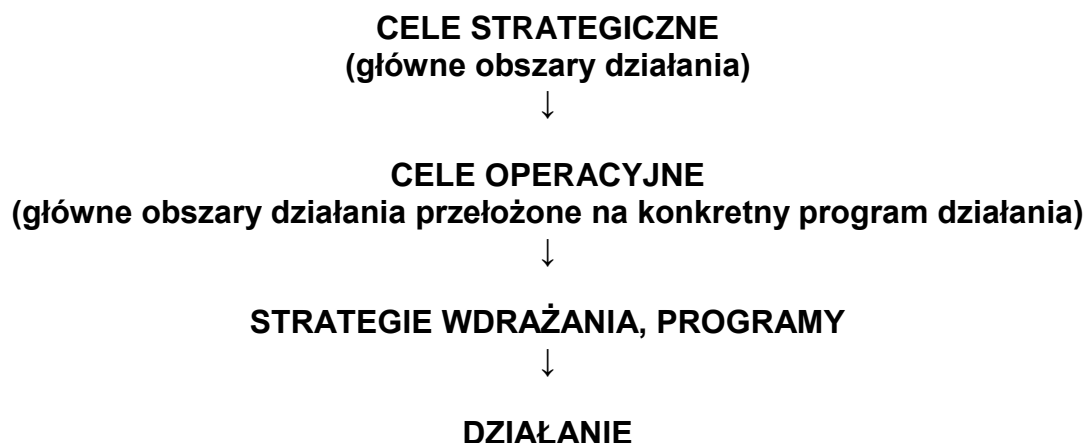
Analiza SWOT wykonana w oparciu o aktualną sytuację społeczno-gospodarczą gminy Krośnice niewątpliwie wskazuje, że mocną stroną gminy jest silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej przez gminę polityki społecznej. Niestety gmina Krośnice ma również wiele słabych stron. Jedną z nich to brak rozwiniętego sektora prywatnego średniej przedsiębiorczości zarówno lokalnej jak i tej rozumianej w kontekście inwestorów zewnętrznych. Jest to bardzo istotne. Stwarzając warunki do rozwoju przedsiębiorczości (odpowiednia polityka podatkowa) gmina widzi potrzebę tworzenia miejsc pracy a w dalszej perspektywie widzi korzyści z wpływów podatkowych, które w części mogą pokryć wydatki związane z prowadzoną przez gminę polityką społeczną. Dodatkowe miejsca pracy to również w pewnym stopniu zapobieganie patologiom społecznym.

Pojawiło się także niekorzystne zjawisko cechujące się tym, iż społeczność lokalna zamiast potęgować wysiłki do zaradzenia negatywnym zjawiskom społecznym w łatwy sposób wykorzystuje możliwości otrzymania wszelkiego rodzaju wsparcia od różnych instytucji.

Z tego też względu zarówno samorząd lokalny, jak i wszystkie instytucje działające na terenie gminy będą podejmować działania niwelujące marginalizację społeczną.

IX. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Przy wyznaczaniu kierunków działania posłużono się poniższym schematem:

Założeniem strategii jest ukształtowanie sprawnego systemu polityki społecznej (socjalnej) w oparciu o rolę instytucji oraz organizacji pozarządowych, wspieranie rozwoju tych organizacji w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej zarówno instytucjonalnej, jak i pozarządowej.

Podstawą do ustalenia kolejności celów głównych (strategicznych) oraz celów szczegółowych (operacyjnych) na lata 2011 – 2015 stał się rozmiar problemów osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Krośnice.

W celu zapobiegania problemom społecznym występującym na terenie gminy wytyczono główne kierunki realizacji zadań instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną, między innymi jest to opracowanie nowych szczegółowych programów, a przede wszystkim stworzenie *zintegrowanego systemu wsparcia* dotyczącego:

- pomocy osobom długotrwale bezrobotnym
- wsparcia rodzin wielodzietnych i samotnie wychowujących dzieci
- opieki nad dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych uzależnieniami
- pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- wsparcia osób niepełnosprawnych i upośledzonych i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin

- kompleksowej pomocy osobom starszym, chorym i niesprawnym z powodu wieku
- pomoc osobom i rodzinom zagrożonych ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym
- wsparcia dla osób bezdomnych
- kształcenie kadry pracowników służb społecznych

1. Cele operacyjne:

- ✚ Realizacja kompleksowych projektów ukierunkowanych na reintegrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- ✚ Realizacja kompleksowego programu profilaktyki prorodzinnej.
- ✚ Wsparcie finansowe najuboższych rodzin.
- ✚ Organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, młodzieży i dzieci nieprzystosowanych społecznie.
- ✚ Kontynuowanie działalności świetlic środowiskowych
- ✚ Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwość udziału w życiu publicznym.
- ✚ Utworzenie sieci wsparcia społecznego organizacji i instytucji
- ✚ Poprawa warunków infrastrukturalnych działania GOPS: poszerzenie oferty pomocowej i wsparcia środowiskowego
- ✚ Wspieranie organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem marginalizacji i wykluczeniu społecznemu
- ✚ Wspieranie świetlic socjoterapeutycznych oraz organizacji i ruchów samopomocowych.
- ✚ Opracowanie gminnego programu w zakresie zapobiegania bezrobociu, łagodzenia jego skutków oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych.
- ✚ Wprowadzanie zachęt dla inwestorów oraz tworzenie odpowiedniego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości lokalnej
- ✚ Organizowanie specjalistycznego poradnictwa oraz warsztatów pracy socjalnej dla ośrodka pomocy społecznej.
- ✚ Wspieranie tworzenia funduszy stypendialnych dla młodzieży najbardziej uzdolnionej, niepełnosprawnej i pochodzącej z rodzin ubogich.
- ✚ Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjno przy szkołach i świetlicach wiejskich

- ✚ Adaptacja szkół do potrzeb niepełnosprawnej fizycznie młodzieży, tworzenie klas integracyjnych; przygotowanie kadry nauczycielskiej do prowadzenia klas integracyjnych; rozwój kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych.
- ✚ Powiększenie zasobów mieszkaniowych.
- ✚ Tworzenie warunków do powstania pozalekcyjnych klubów zainteresowań, kół zainteresowań w oparciu o bazę szkolną i świetlice wiejskie.
- ✚ Profilaktyka poprzez zwiększenie świadomości prawnej społeczeństwa oraz wiedzy o możliwościach unikania zagrożeń.

2. Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym

Warunkami zasadniczymi osiągnięcia celów i kierunków określonych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, co jest szczególnie ważne w sferze pomocy społecznej mieszkańcom, są zgoda polityczna oraz partnerski dialog i akceptacja społeczna.

Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym to:

1. systematyczne diagnozowanie
2. okresowy monitoring i kontrola
3. subsydiarność, pomocniczość świadczeń
4. kompleksowość rozwiązań
5. wyznaczenie standardów usług socjalnych
6. korzystanie z doświadczeń samorządów partnerskich gmin powiatu
7. konsekwencja i długotrwałość działania
8. indywidualizacja metod i środków
9. zachowanie współuczestnictwa i pełnoprawności klientów
10. prowadzenie konkretnych programów i projektów
11. zdobywanie środków pozabudżetowych
12. pozyskiwanie środków w ramach funduszy z Unii Europejskiej
13. propagowanie sponsoringu i działalności charytatywnej
14. szeroka i różnorodna informacja oraz poradnictwo
15. nacisk na profilaktykę i zapobieganie
16. rozwinięcie form pomocy środowiskowej

17. polityka parorodzinna

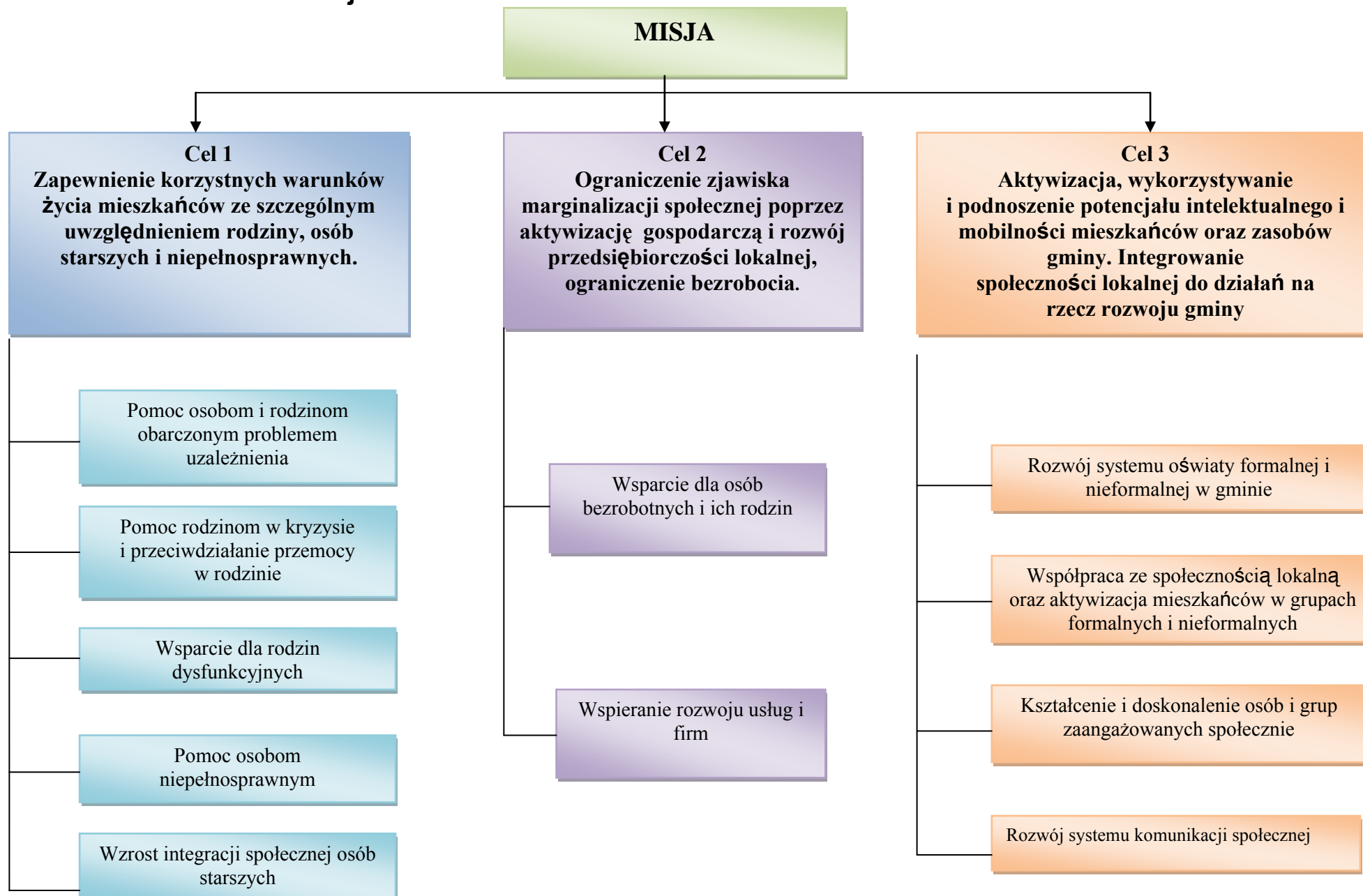
18. decentralizacja działań zakładająca wzmocnienie aktywności społecznej, tj. różnego rodzaju inicjatyw obywatelskich, funkcjonowania organizacji pozarządowych i wolontariatu;

3. Misja:

Misja wskazuje naczelny cel polityki społecznej w Gminie Krośnice, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych. Misja powinna oddawać aspiracje mieszkańców i stanowić czynnik integracji lokalnej społeczności wokół zasadniczych spraw służących długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy. Misja to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz z ich różnymi reprezentantami.

Systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych w celu zapewnienia poczucia bezpieczeństwa, kompleksowej opieki nad rodziną, rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz umożliwienie każdej jednostce pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

X. Hierarchia celów rozwoju

CEL 1

ZAPEWNIENIE KORZYSTNYCH WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKANCÓW ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM RODZINY, OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom obciążonym problemami uzależnienia.
2. Pomoc rodzinom w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
3. Wsparcie dla rodzin dysfunkcyjnych.
4. Pomoc osobom niepełnosprawnym.
5. Wzrost integracji społecznej osób starszych.

LP.	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja
1	Organizowanie grup wsparcia, prowadzenie terapii indywidualnej, grupowej, rodzinnej, mediacji.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba grup wsparcia, liczba osób objętych wsparciem
2	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjno- konsultacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, Policja i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
3	Prowadzenie w świetlicach środowiskowych programów socjoterapeutycznych i profilaktycznych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, służba zdrowia i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
4	Wspieranie i prowadzenie działań promujących trzeźwość, zdrowy styl życia i inne.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
5	Zaspokajanie socjalnych potrzeb dzieci dysfunkcyjnych poprzez zagwarantowanie bezpłatnego wyżywienia w szkole, wyposażenie w niezbędne artykuły szkolne, odzież, organizację wycieczek w okresie letnim i zimowym	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba dzieci korzystających z różnych form pomocy

6	Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, CARITAS, Organizacje pozarządowe, parafie, służba zdrowia i inne	Liczba instytucji, organizacji, liczba porad
7	Wspieranie materialne rodziny poprzez zasiłki i stypendia. Pomoc rzeczowa.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, parafie, organizacje pozarządowe i inne	Wartość udzielonej pomocy, liczba rodzin, osób
8	Pomoc w likwidacji dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnienie systemu wsparcia dla rodziny. Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, socjalne, itp.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, CARITAS, Organizacje pozarządowe, parafie, służba zdrowia i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba porad
9	Organizacja imprez sportowych, okolicznościowych (festyny), wspólnych wyjazdów i spotkań integracyjnych dla mieszkańców (z udziałem osób niepełnosprawnych)	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba imprez, liczba uczestników
10	Remonty świetlic wiejskich i budowa lub modernizacja boisk na terenie gminy	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina	Liczba świetlic, liczba boisk
11	Dostosowanie pomieszczeń i budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, firmy i inne	Liczba budynków i pomieszczeń, liczba zrealizowanych projektów
12	Podnoszenie jakości usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe, parafie, służba zdrowia i inne	Liczba opiekunek, liczba podopiecznych, poziom usług (np. ankieta)
13	Wspieranie powstawania grup samopomocowych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe	Liczba uczestników Liczba grup
14	Zapewnienie opieki w miejscu zamieszkania	Działanie ciągle w horyzoncie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje	Liczba beneficjentów

		czasowym strategii	pozarządowe	
15	Wspieranie funkcjonowania Organizacji pozarządowych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe	Liczba wspartych projektów
16	Współpraca ze środowiskowymi domami samopomocy	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba wspartych projektów

CEL 2
OGRANICZENIE ZJAWISKA MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ POPRZEZ AKTYWIZACJĘ GOSPODARCZĄ I ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI LOKALNEJ, OGRANICZANIE BEZROBOCIA

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie dla osób bezrobotnych i ich rodzin.
2. Wspieranie rozwoju usług i firm.

LP.	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja
1	Wspieranie rozwoju usług i firm poprzez odpowiednią politykę podatkową gminy.	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, firmy i inne	Liczba podmiotów objętych systemem ulg i zwolnień podatkowych, liczba utworzonych nowych miejsc pracy
2	Praca socjalna, rozumiana jako aktywna działalność pracowników socjalnych na rzecz osób i rodzin zagrożonych bezrobociem. Udzielanie poradnictwa wspomagającego nabywanie umiejętności poruszania się po rynku pracy	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, Powiatowy Urząd Pracy i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników, liczba udzielonych porad
3	Wspieranie przeprowadzanych przez Powiatowy Urząd Pracy kursów, szkoleń umożliwiających zdobycie nowych kwalifikacji bezrobotnych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Powiatowy Urząd Pracy, Gmina, organizacje pozarządowe, firmy i inne	Liczba zrealizowanych szkoleń, liczba uczestników
4	Działania aktywizujące zgodnie z ustawą o promocji i instytucjach rynku pracy (różne formy zatrudnienia osób bezrobotnych). Współdziałanie w programach EFS	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Powiatowy Urząd Pracy, Gmina, organizacje pozarządowe, firmy i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
5	Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego, rzeczowego i usługowego	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina i inne	Wartość udzielonej pomocy, liczba rodzin i osób objętych pomocą

CEL 3

AKTYWIZACJA, WYKORZYSTANIE I PODNOSZENIE POTENCJAŁU INTELEKTUALNEGO I MOBILNOŚCI MIESZAKŃCÓW ORAZ ZASOBÓW GMINY. INTEGROWANIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ DO DZIAŁAŃ NA RZECZ RWOJU GMINY

Cele szczegółowe:

1. Rozwój systemu oświaty formalnej i nieformalnej w gminie.
2. Współpraca ze społecznością lokalną oraz aktywizacja mieszkańców w grupach formalnych i nieformalnych.
3. Kształcenie i doskonalenie osób i grup zaangażowanych społecznie.
4. Rozwój systemu komunikacji społecznej.

LP.	Nazwa działania	Harmonogram realizacji	Jednostka realizująca	Wskaźniki osiągnięcia celu - realizacja
1	Wspieranie działalności kół zainteresowań w szkołach i poza szkołą oraz innych form edukacji podnoszących wiedzę i umiejętności	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe i inne	Liczba kół zainteresowań, liczba dzieci uczestniczących w zajęciach
2	Pobudzanie oddolnych inicjatyw	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, firmy i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
3	Rozwój organizacji pozarządowych poprzez aktywizowanie mieszkańców	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, i inne	Liczba organizacji pozarządowych, liczba grup nieformalnych, liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
4	Pozyskiwanie animatorów wspomagających rozwój inicjatyw społecznych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, i inne	Liczba animatorów, liczba przeprowadzonych zajęć, liczba uczestników
5	Ożywienie lokalnych tradycji i obrzędów ludowych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, i inne	Liczba zrealizowanych projektów, liczba uczestników
6	Organizacja imprez rekreacyjno-integracyjnych dla mieszkańców w miejscu i poza miejscem zamieszkania	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie, i inne	Liczba imprez, liczba uczestników
7	Organizowanie szkoleń i wyjazdów studyjnych dla kadry gminy i partnerów społecznych mających na celu podniesienie jakości	Działanie ciągle w horyzoncie	Gmina, organizacje pozarządowe, lokalni	Liczba szkoleń, liczba uczestników, liczba wyjazdów

	usług Świadczonych na rzecz osób starszych, dzieci i młodzieży oraz rodzin	czasowym strategii	liderzy i inne	studyjnych
8	Upowszechnienie przepływu informacji przy wykorzystaniu Internetu i innych metod, organizowanie spotkań informacyjnych	Działanie ciągle w horyzoncie czasowym strategii	Gmina i inne	Liczba publicznych punktów dostępu do Internetu, liczba odbytych spotkań,

XI. System monitorowania, promocja oraz finansowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1. Monitorowanie

Istotnym instrumentem wdrażania niniejszej Strategii jest monitoring polegający na systematycznej ocenie realizowanych działań i modyfikacji kierunków działań w przypadkach istotnych zmian społecznych, które będą pojawiać się wraz ze zmianami regulacji prawnych lub w przypadku narastania poszczególnych problemów społecznych.

Całościowa ocena wymagać będzie odpowiedzi na pytanie o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Jakość procesu wdrażania strategii będzie zależna od sytuacji finansowej Gminy, środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, w tym środków unijnych oraz wielkości środków finansowych niezbędnych do realizacji poszczególnych działań.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalane będą w zależności od ich kategorii (produkt, rezultat, oddziaływanie).

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą:

- wymierne ilości zmodernizowanych obiektów i infrastruktury komunalnej dla funkcjonowania instytucji i organizacji ze sfery rozwiązywania problemów społecznych;
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych i zagospodarowanych terenów na potrzeby osób niepełnosprawnych

- ilość uruchomionych działalności gospodarczych
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych
- ilość zrealizowanych inwestycji w ramach rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w tym ze środków unijnych
- wskaźniki tempa zagospodarowania terenu objętego realizacją strategii
- ilość osób skierowanych do pracy w ramach zatrudnienia socjalnego
- ilość osób objętych pomocą w placówkach wsparcia dziennego na terenie gminy
- ilość dzieci objętych programem dożywiania
- liczba osób mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy
- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia.

2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi odbywać się będzie z udziałem mediów: lokalnej prasy, strony internetowej, BIP, plakatów, tablicy informacyjnej, informatorów, ulotek oraz przez organizowanie wspólnych spotkań, szkoleń i wymiany doświadczeń a także zawieranie porozumień dot. wspólnego wykonywania niektórych przedsięwzięć.

3. Finansowanie Strategii

Przewidziane źródła finansowania strategii to:

- środki własne samorządu
- środki z budżetu państwa
- środki innych partnerów przedsięwzięcia

- środki funduszy krajowych (np. Fundusz Ochrony Środowiska)
- środki strukturalne Unii Europejskiej.

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju gminy zależą od następujących czynników:

- wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce
- zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa
- potencjał absorpcyjny poszczególnych organizacji społecznych i instytucji
- zdolność przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla gminy Krośnice w sferze społecznej
- budowa partnerstwa podmiotów uczestniczących w unijnych programach i procesie wdrażania strategii
- rezerwy w budżecie gminy środków na promocję i przygotowanie projektów rozwojowych

W Unii Europejskiej pomoc stosowana jest w formie polityki strukturalnych. Polska jako członek Unii Europejskiej korzysta z możliwości wspierania wysiłku lokalnych władz samorządowych na rzecz rozwoju społecznego. .

Pozyskanie i skuteczne zarządzanie środkami Unii Europejskiej wymaga:

- dokładnej orientacji w problemach i potrzebach gospodarczo-społecznych gminy czy regionu
- współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego różnych szczebli oraz współpracy pomiędzy samorządem lokalnym, a instytucjami i organizacjami pozarządowymi, (partnerstwo)
- systematycznego śledzenia ogłaszanych w programach Unii Europejskiej warunków dla poszczególnych projektów
- umiejętności przygotowania projektów, wypełniania wniosków podlegających procedurom unijnym
- umiejętności celowego wykorzystania środków budżetu lokalnego
- umiejętności skutecznego argumentowania i przekonania w procesie zwracania się o pomoc finansową

- włączenie realizacji projektów pomocowych w całość działań władz gminy, powiatu czy organizacji pozarządowych z terenu gminy.

Zagrożeniem dla pełnego wykorzystania środków pomocowych UE może być niedostatek środków budżetu gminy na montaż finansowy. Kluczowe znaczenie będzie miała zdolność gminy do generowania, planowania i prowadzenia projektów w ramach współpracy z UE oraz realizacji inicjatyw i inwestycji, spełniających unijne kryteria celowości i efektywności.

XII. Podsumowanie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie Krośnice nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kierkuje działania władz samorządowych i instytucji opieki społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu opieki społecznej. Zorientowanie strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego.

Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

Nowym wyzwaniem dla jednostki jest zmiana jej dotychczasowej roli. Odstępuje się od wizerunku ośrodka jako „kasy wypłacającej świadczenia”, natomiast dąży się do

stworzenia profesjonalnej instytucji, świadczącej wysokiej jakości usługi socjalne. Od instytucji tej oczekuje się, by była ona znaczącym podmiotem lokalnej polityki społecznej, pełniącym rolę:

- koordynatora w systemie usług społecznych,
- inicjatora i animatora nowych rozwiązań w dziedzinie pomocy społecznej,
- rzecznika interesów osób, rodzin i grup społecznych,
- twórcy i realizatora lub organizatora określonych usług socjalnych.

Ośrodek pomocy społecznej zmierza, aby być dynamicznie rozwijającą się i kreatywną instytucją dostosowującą zakres usług do zdiagnozowania potrzeb społecznych, angażującą do współpracy lokalnych partnerów gospodarczych (odwołując się przy tym do solidarności i wrażliwości społecznej, gwarantując jednocześnie wpływ na dysponowanie zgromadzonymi środkami). Tworzenie lokalnych koalicji, budowanie lokalnych systemów wsparcia czy sieci zwiększy skuteczność udzielanej pomocy i będzie sprzyjać pełniejszemu zaspokajaniu potrzeb społecznych, kompleksowości prowadzonych działań oraz racjonalizacji poniesionych nakładów, zwiększając tym samym efektywność.

Przed ośrodkiem pomocy społecznej stoi potrzeba poszukiwania nowych źródeł finansowania swojej działalności. Zakres potrzeb społecznych jest ogromny, natomiast nakłady budżetu państwa na ten cel – ograniczone. Zachodzi uzasadniona obawa, że samorządy lokalne nie będą w stanie kompensować wydatków pomocy społecznej. Członkostwo w Unii Europejskiej otworzyło nowe możliwości pozyskiwania środków na określone programy społeczne m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego. Fundusz ten jest instrumentem polityki Unii Europejskiej, zmierzającym do zwiększenia spójności społeczno-ekonomicznej wszystkich państw do niej należących. W ramach EFS przekazywane są środki finansowe na niwelowanie różnic w poziomie życia mieszkańców Unii. Fundusz w szczególności wspiera działania związane z:

- rozwojem i modernizacją instrumentów oraz instytucji rynku pracy,
- realizacją programu perspektyw dla młodzieży,
- przeciwdziałaniem i zwalczaniem długotrwałego bezrobocia,
- integracją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych,
- promocją aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka,
- integracją i reintegracją zawodową kobiet.

Pojawia się, zatem perspektywa wdrożenia projektów i pomysłów, które do tej pory nie były realizowane ze względu na brak pokrycia finansowego. Wiadomo jednak, że ubieganie się o środki unijne jest możliwe pod warunkiem dobrego przygotowania projektu.

W związku z powyższym na Ośrodek spadają zadania dotyczące większej zdolności osiągania zamierzonych celów. Wyznaczają ją przepisy ustawy o pomocy społecznej. Należą do nich w szczególności:

- umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych,
- doprowadzenie w miarę możliwości do usamodzielnienia osób i rodzin,
- zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych,
- umacnianie rodziny.

Zwiększeniu tej skuteczności służy stała modyfikacja ofert realizowanych usług socjalnych, pod kątem adekwatności do lokalnych potrzeb społecznych. Jednym ze sposobów - jest opracowanie i wdrożenie programów społecznych ukierunkowanych na aktywizację określonych grup klientów np. osób bezrobotnych czy uzależnionych. Istotną rolę odgrywa w tym przypadku praca socjalna, która powinna obejmować zwalczanie okoliczności sprzyjających pojawianiu się bądź utrwalaniu problemów społecznych.

Nie bez znaczenia jest także nowoczesne zarządzanie ośrodkiem. Obejmuje ono zarządzanie kapitałem ludzkim, budowanie strategii rozwoju ośrodka oraz doskonalenie warsztatu pracy we wszystkich obszarach: organizacyjnym, technicznym, merytorycznym i etycznym. Stojąc w obliczu poważnych wyzwań, ośrodek musi dysponować wysoko wyspecjalizowaną kadrą profesjonalistów dużej wiedzy i kompetencjach zawodowych oraz specjalistów osiagających cele zawodowe.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż ośrodek pomocy społecznej poprzez swoją otwartość, elastyczność może szybko wykorzystać szansę i dostosować się do nowych sytuacji. Może stać się organizacją o umiejętnościach pozyskiwania i wykorzystywania zdobytej wiedzy, rozwijania koncepcji strategicznego zarządzania potencjałem wewnętrznym firmy, organizacją o zdolnościach systemowego, procesowego myślenia. A wszystko to ma służyć polepszeniu jakości życia osób i rodzin, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich życiowych potrzeb.